

OSLO TINGRETT

DOM

Avsagt: 27.02.2026 i Oslo tingrett, Oslo

Saksnr.: 25-002019TVI-TOSL/05

Dommer: Tingrettsdommer Ingeborg Olebakken

Meddommere: Sigmund Stokka
Henrik Mikael Rode

Saken gjelder: Inngrep i patent, Ugyldigkjennelse av patent

Welltec A/S
Welltec Oilfield Services (norway) AS

Advokat Ida Elisabeth Gjessing
Advokat Ida Elisabeth Gjessing

mot

Schlumberger Norge AS

Advokat Halvor Andreas Holmboe
Manshaus

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse	2
1 Fremstilling av saken.....	4
1.1 Partene	4
1.2 Nærmere om teknologien og problemene Stridspatentene skal løse	4
1.3 Inngrepsverktøyene	5
1.4 Rettsprosessen	5
2 Saksøkernes påstandsgrunnlag	6
2.1 Stridspatentene er gyldige	6
2.2 Schlumbergers verktøy CWM og iX kutter gjør inngrep i Stridspatentene	9
2.3 Welltec er ikke erstatningsansvarlig for tap som følge av brudd på god forretningsskikk.....	10
2.4 Midlertidig forføyning.....	10
2.5 Saksøkernes påstand	11
3 Saksøktes påstandsgrunnlag	11
3.1 Stridspatentene er ugyldige	11
3.2 Schlumbergers verktøy CWM og iX kutter gjør ikke inngrep i Stridspatentene	13
3.3 Welltec er erstatningsansvarlig for Schlumbergers tap som følge av brudd på god forretningsskikk.....	14
3.4 Midlertidig forføyning.....	15
3.5 Saksøktes påstand.....	15
4 Rettens vurdering.....	16
4.1 Sammendrag	16
4.2 Tolkning av Stridspatentene	16
4.2.1 Rettslige utgangspunkter	16
4.2.2 Stridspatent EP'106	18
4.2.3 Stridspatent EP'238	23
4.3 Er Stridspatentene gyldige?	26
4.3.1 Rettslige utgangspunkter	26
4.3.2 Innehar Stridspatent EP'106 nyhet?	28
4.3.3 Har Stridspatent EP'106 oppfinnelseshøyde?	30
4.3.4 Innehar Stridspatent EP'238 nyhet?	32
4.3.5 Har Stridspatent EP'238 oppfinnelseshøyde?	32
4.3.6 Er Stridspatentene ugyldige på grunn av mangelfull beskrivelse?.....	33
4.3.7 Konklusjon	34
5 Gjør verktøyene CWM og iX kutter inngrep i Stridspatentene?	34

5.1	Innledning.....	34
5.2	Verktøyet CWM	35
5.3	Verktøyet iX kutter.....	37
5.4	Særskilt om verktøyet ADRM.....	37
6	Har Schlumberger forbenyttelsesrett for verktøyene CWM og iX kutter?	38
7	Sanksjoner mot patentkrenkelsene	40
7.1	Forbud.....	40
7.2	Utlevering av inngrepsverktøyene.....	40
7.3	Har Welltec krav på økonomisk kompensasjon for patentinngrepene?	41
8	Er Welltec erstatningsansvarlig for Schlumbergers tap som følge av brudd på god forretningsskikk?	44
8.1	Rettslige utgangspunkter	44
8.2	Den konkrete vurderingen	44
9	Welltecs begjæring om midlertidig forføyning om forbud og forvaring	47
10	Sakskostnader	51

DOM

Saken gjelder inngrep i to patenter som gjelder verktøy for bruk ved elektriske brønnkabeloperasjoner (wireline-operasjoner). Patentenes gyldighet er bestridt på grunn av manglende nyhet og oppfinneshøyde og utilstrekkelig beskrivelse. Det er krevd erstatning for brudd på markedsføringslovens krav til god forretningsskikk. Det er krevd midlertidig forføyning inntil rettskraftig dom foreligger.

1 *Fremstilling av saken*

1.1 *Partene*

Welltec A/S og Welltec Oilfield Services (Norway) AS (Welltec) er egentlig et dansk oljeserviceselskap som ble grunnlagt i 1994. I dag tilbyr selskapet tjenester over hele verden og har mer enn 1 000 ansatte.

Welltec leverer intervensjonsløsninger til olje- og gassindustrien, blant annet lettvektsutstyr for wireline-operasjoner som er mindre kraftkrevende enn konvensjonelle metoder.

I 2007 søkte selskapet for første gang om patent på et kombinert bore- og renseverktøy. Ett år senere ble en ny søknad innlevert som krevde prioritet og som så førte til patent NO / EP 2 122 106 (EP'106). Noen år senere søkte selskapet om patent på et rørkutteverktøy, som ble innvilget og registrert som patent NO / EP 2 530 238 B3 (EP'238).

Schlumberger Norge AS (Schlumberger) er egentlig et internasjonalt oljeserviceselskap. Det ble grunnlagt for over 100 år siden og er blant annet leverandør av kompetanse og teknologiske løsninger innen utforskning og produksjon til olje- og gassindustrien. Schlumberger har omtrent 115 000 ansatte og er et av verdens største selskaper i denne bransjen.

Welltec har både vært underleverandør til Schlumberger, og konkurrert med Schlumberger om oppdrag.

1.2 *Nærmere om teknologien og problemene Stridspatentene skal løse*

Welltecs patent EP'106 ble søkt 28. februar 2008 og krevde prioritet fra 28. februar 2007. Patentet ble validert i Norge 23. oktober 2017.

Patentet gjelder en anordning som blir tilført kraft fra en wireline. Anordningen borer i en oljebrønn samtidig som borevæsken sirkuleres i verktøyet og avfall som fragmenter fra boret materiale og borekaks (debris) i væsken blir samlet opp. Wireline tjener både til å senke et verktøy ned i brønnen, og til å overføre elektrisk kraft fra overflaten til verktøyet

nede i hullet. Oppfinnelsen løser problemet med at debris tetter boret, og bidrar også til å kjøle det ned.

Welltecs patent EP'238 ble søkt 31. mai 2011 og innvilget 25. desember 2013. Patentet ble validert i Norge 19. mai 2014.

Patentet gjelder et wireline-verktøy som kan kutte et rør fra innsiden ved bruk av en kuttearm. Knivene på kuttearmene kan skyves ut fra tilbaketrunket posisjon til fremskutt posisjon der de engasjeres med rørveggen. Kuttearmen beveges utover med et hydraulisk stempel. Patentet ble begrenset ved Det europeiske patentverkets (EPO) beslutning 7. september 2023 til å gjelde et rørkutterverktøy med en pumpe i verktøyet som er drevet av en elektrisk motor som får elektriske kraft fra en wireline.

1.3 Inngrepsverktøyene

Schlumbergers verktøy CWM (Cleanout While Milling) er et wireline-verktøy som freser bort uønsket materiale i brønnen og samtidig transporterer bort debris. Det har likhetstrekk med patent EP'106. Verktøyet er foreløpig på prøvestadiet og tilbys ikke til markedet.

Schlumbergers verktøy iX kutter ble lansert i 2024. Dette er et wireline-verktøy egnet til kutting av rør fra innsiden og har likhetstrekk med patent EP'238. Verktøyet kuttearmer skyves ut ved et stempel. Armene returnerer til tilbaketrunket posisjon ved en torsjonsfjær.

1.4 Rettsprosessen

Under en bransjekonferanse i Texas i mars 2024, lanserte Schlumberger verktøyet iX kutter. Det førte til at Welltec 6. september 2024 sendte et prosessvarsel om inngrep i patent EP'238.

Schlumberger svarte i brev 6. oktober 2024 og bestred at patentet hadde nyhet og oppfinneshøyde, og var tilstrekkelig tydelig beskrevet. For øvrig ble påstanden om inngrep avvist. Avslutningsvis varslet Schlumberger at det var aktuelt å reise sak for å få en rettslig avklaring.

Welltec tok til motmæle i brev 31. oktober 2024 og varslet samtidig at Schlumbergers verktøy ReSOLVE Family active debris removal (ADRM) gjorde inngrep i patent EP'106. Brevet inneholdt også et nytt prosessvarsel.

Samtidig tok Welltec kontakt med to av Schlumbergers kunder i Norge. Den 8. november 2024 sendte Welltec brev til Equinor ASA og varslet om at selskapets nært forestående bruk av Schlumbergers verktøy ADRM, ville krenke Welltecs patent EP'106. Samme dag

ble Aker BP ASA varslet om at bruk av Schlumbergers verktøy iX kutter innen januar 2025, ville krenke Welltecs patent EP'238. Schlumberger mottok kopi av brevene.

Schlumberger tok noen dager senere kontakt med Welltec og anførte at direkte kontakt med deres kunder Equinor ASA og Aker BP ASA, innebar et brudd på god forretningsskikk, jf. brev 12. november 2024.

Welltec sendte likevel et nytt varselbrev til Aker BP ASA 14. november 2024 med kopi til Schlumberger. I brevet ble det påpekt at selskapets forestående bruk av Schlumbergers verktøy CWM, ville krenke deres patent EP'106.

Begge parter tok ut stevning 6. januar 2025. Søksmålet fra Welltec ble registrert først, og sakene ble besluttet forent til felles behandling, jf. beslutning 25. februar 2025. Under saksforberedelsen har tingretten avsagt fem kjennelser i saken, hvorav fire gjaldt bevisfremleggelse.

Hovedforhandlingen ble holdt i Oslo tingrett 12. til 23. januar 2026. Welltec A/S var representert ved konsernadvokat Peter Schnettler Kristensen mens Welltec Oilfield Services (Norway) AS var representert ved styreleder Tommy Eikeland. Prosessfullmektig for saksøkerne var advokat Ida Gjessing og rettslig medhjelpere Lars Erik Steinkjer og Marthe Krogli Brygfjeld.

Schlumberger var representert ved Reservoir Performance Intervention Technical Director Matthew Billingham, prosessfullmektig Halvor Manshaus og rettslig medhjelpere Thomas Hagen og Paal-André Storesund. Partsrepresentantene Eikeland og Billingham forklarte seg. Det ble i tillegg ført seks vitner, hvorav fire som sakkyndige vitner. Det ble for øvrig foretatt slik dokumentasjon som fremgår av rettsboken.

2 Saksøkernes påstandsgrunnlag

2.1 Stridspatentene er gyldige

Patent EP'106 er gyldig. Det har nyhet og oppfinnelseshøyde, og støtte i beskrivelsen.

Dette produktpatentet gjelder et kombinert bore- og renseverktøy. En fagperson vil lese patentkravet slik at det dekker både boring og fresing («drilling» og «milling»). Den nærmere tilpasning til bruk skjer gjennom valg av borehode. Schlumberger bruker begrepene «drilling» og «milling» om hverandre. Fagpersonen vil også forstå kravet slik at produktpatentet dekker verktøy med både ett og flere innløp til filterkammeret.

Patentet har prioritetsdato 28. februar 2007 som var datoen søknaden ble innlevert til den danske Patent- og Varemerkestyrelsen. Uansett har patentet prioritet fra 28. februar 2008 som er inngivelsesdagen for den europeiske patentsøknaden.

Uansett hvilke prioritetsdag som gjelder, innehar patentet nyhet. Welltec har ikke formidlet oppfinnelsen gjennom markedsintroduksjon før noen av disse datoene. En konfidensiell test i august 2007 var ikke tilgjengelig for allmennheten. Artikkelen i Hart Energy 19. mai 2008 dreide seg om markedsføring av verktøyet. Referansen til vellykket prøving i 2007 betyr ikke at den var introdusert og således offentliggjort da. Søk på Wayback Machine viser ingen offentliggjøring før 28. februar 2008. Det er ikke ført bevis for at informasjon er blitt publisert av Offshore Technology Conference (OTC), eller videreformidlet til OTC uten konfidensialitetsklausuler før 28. februar 2008.

Heller ikke eksisterende patenter fratar patent EP'106 nyhet. Patent US 1 900 029 (Taylor) viser en annerledes sammenstilling av motor, gir og pumpe. Væsken strømmer heller ikke forbi giret. Italiensk patent 1085334 (Santagostini I) viser at debris samles opp i verktøyet men ikke gjennom innløp i borhode, eller forbi et gir. Italiensk patent 1104564 (Santagostini II) viser ikke et rensesystem der væske suges gjennom borchodet. Referansen til Santagostini I i Santagostini II er ikke tilstrekkelig til at disse kan kombineres ved nyhetsvurderingen.

Artikkelen «An E-Line Solution to Sand and Scale Remediation in High-Angle Wells» forfattet av blant annet Brian Schwanitz i 2007 fratar heller ikke patent EP'106 nyhet. Den angir ikke den konkrete tekniske løsningen. Å peke mot fremtidig utvikling ved å feste et bor til sugestykket og behovet for en girboks, er ikke tilstrekkelig konkret.

Patent EP'106 har også oppfinnelseshøyde. Det skiller seg vesentlig fra nærmeste mothold, og fagets alminnelige kunnskap og ville ikke vært nærliggende for en fagperson på søknadstidspunktet. Det gjelder for det første patentet Taylor som har flest felles trekk med oppfinnelsen, i kombinasjon med fagets alminnelige kunnskap, Santagostini I og II, patent EP 1076153 (Surjaatmadje) eller patent US 2643087 (Ogorzaly). Det er ingen pekere mot å la pumpen i Taylor operere uavhengig av giret.

Det er heller ingen motivasjon eller pekere for å kombinere Santagostini I eller II med fagets alminnelige kunnskap og dermed ende opp med et verktøy for kombinert boring og rensing ved innsug gjennom drillbit. Det vil uansett kreve ombygging av hele verktøyet.

Kombinasjonen Taylor og Surjaamadja eller Santagostini I og II, vil ikke kunne gjøres til et kombinert bore- og rense-verktøy uten omfattende endringer. Dessuten vil det fortsatt ikke foreligge motivasjon for fagpersonen å utføre endringene.

Motholdet Schwanitz som kan anses som det mest lovende utgangspunktet for oppfinnelsen, peker mot en fremtidig kombinasjon, men er ikke tilstrekkelig detaljert om hvordan dette kan gjøres teknisk. Fagpersonen får ikke tilstrekkelig motivasjon til å

komme frem til den spesifikke sammenstillingen i patent EP'106 som omfatter girets forhold til pumpe, motor og borehode, samt innløp gjennom borehode.

Patent EP'106 er tilstrekkelig tydelig beskrevet til at en fagperson kan utøve oppfinnelsen. Han vil forstå hvordan giret skal kobles til borhodet og skaffet så lenge den innbyrdes organiseringen av verktøyet er kjent. EPO hadde ingen innvendinger.

Patent EP'238 er også gyldig. Det har nyhet og oppfinnelseshøyde, og støtte i beskrivelsen. Dette er et nytt produktpatent og gjelder et verktøy for rørkutting i et borehull. I krav 1 redegjøres for hvordan et stampelement skyver kuttearmene ut i skjæreposisjon. Det er ikke angitt at stempelet også skal trekke kuttearmene tilbake. Tegningene viser riktignok at stempelet er i inngrep med kuttearmene, slik at stempelet vil drive kuttearmene inn og ut av skjæreposisjon, men dette er kun eksempler. Uselvstendig krav 3 eksemplifiserer tilbaketrekking ved at stempelkammeret er delt i to seksjoner, mens uselvstendig krav 6 beskriver tilbaketrekking ved hjelp av en fjær som virker på stempelet. Den andre stempelflaten må ikke tolkes slik at krav 1 innebefatter to separate stempelkamre.

Patentet har prioritetsdato 31. mai 2011. Etter begjæring fra innehaver ble det begrenset 7. september 2023. Begrensningen besto i et tillegg i siste del av krav 1, som begrenset patentet til å gjelde et rørkutterverktøy med en pumpe i verktøyet som er drevet av en elektrisk motor som får kraft fra wireline.

US 6,598,678 (Simpson) har andre kutteelementer og mekanismer for å styre disse. Beskrivelsen redegjør for et verktøy tilsvarende de tradisjonelle og velkjente kutteverktøyene og utfordringene med disse. Det lærer bort fra hengslede kuttearmer og det omtales som en ulempe fordi de lett kan sette seg fast. Simpson tar derfor ikke nyhet.

De tradisjonelle kutteverktøyene Steinkamp/Red Baron/Smith kjøres på borestreng og med kveilerør. De er ikke wireline-verktøy med egen motor som driver en hydraulisk pumpe.

Patent EP'238 har også oppfinnelseshøyde. I søknadsprosessen vurderte EPO motholdene patent US 2010/258293 (Lynde I) og patent US 2008/066913 (Lynde II) men kom til at disse ikke hindret oppfinnelseshøyde.

Simpson er det nærmeste motholdet på grunn av felles formål og antall trekk. Ved anvendelse av problem og løsning-metoden er det tydelig ingen modifikasjoner som fagpersonen ville vært motivert til å utføre, eller vurdert som nærliggende og som ville ledet til oppfinnelsen i patent EP'238.

Videre er det en rekke objektive skjønnsmomenter som taler for oppfinnelseshøyde. Det vises til tidsforløpet, kommersiell suksess og kopiering.

Motholdene Hailey, Hunting Hydraulic Pipe Cutter og Welltronic Hydraulic Pipe Cutter tar heller ikke oppfinneshøyde. Det er tradisjonelle kutteverktøy kjørt på kveilerør som Steinkamp/Red Baron/Smith og dermed ikke egnet for utgangspunkt for utvikling av wireline-verktøy.

Under enhver omstendighet begjæres patent EP'238 opprettholdt med presisering i subsidiært kravsett. Det tydeliggjør at patentet er rettet mot et wireline-verktøy.

Patent EP'238 er tilstrekkelig beskrevet. En fagperson vil som følge av den detaljerte beskrivelsen kunne realisere patentet.

2.2 *Schlumbergers verktøy CWM og iX kutter gjør inngrep i Stridspatentene*

Schlumbergers verktøy CWM – et kombinert bore- og renseverktøy – gjør direkte inngrep i patent EP'106. Verktøyet CWM er egnet til å bore mot formasjon. Uansett er ikke patentet begrenset til boring i formasjon. Patentet kan ikke tolkes som avgrenset til flere innløp. Om verktøyet CWM bare har ett innløp, er det uansett inngrep. Under enhver omstendighet utgjør verktøyet CWM inngrep etter ekvivalens-læren. Produktene er noenlunde identiske, løser samme problem og modifikasjonene er nærliggende.

Schlumberger har ikke sannsynliggjort forbenyttelsesrett til verktøyet CWM. I 2008 hadde de ikke utviklet et kombinert bore- og renseverktøy. Verktøyet CWM kom på det norske markedet i 2024.

Schlumbergers verktøy iX kutter gjør direkte inngrep i patent EP'238, også det subsidiære kravsettet. iX kutter skyver også ut kuttearmene med stampelet, men trekker dem tilbake ved hjelp av redusert hydraulisk trykk og en torsjonsfjær. Patentet krever imidlertid heller ikke at stampelet trekker kuttearmene tilbake. iX kutter har også to stempelflater, hvor disse stempelflatene virker sammen for å nedjustere kraft til stampelet. Under enhver omstendighet utgjør iX kutter inngrep etter ekvivalens-læren. Produktene løser samme problem. Schlumbergers torsjonsfjærløsning fulgte ikke av kjent teknikk og det ville være for enkelt å komme rundt patent EP'238 ved en slik vri. Det er ikke lagt frem bevis som sannsynliggjør at det ikke er inngrep.

Schlumberger har ikke sannsynliggjort forbenyttelsesrett til iX kutter. Det er ikke dokumentert at de i 2011 hadde utviklet et kutteverktøy. Det nevnes heller ikke i de interne rapportene fra 2005 etter henholdsvis prosjekt Wild (Wild-rapporten) og prosjekt Mirage (Mirage-rapporten). Verktøyet kom først på markedet i 2024.

Schlumberger har ikke rettslig interesse i frifinnelse for kravet om at verktøyet ADRM gjør inngrep. Partene er enige om at det er et rent sugeverktøy uten borhode.

Schlumberger skal forbys å tilvirke, utby, bringe i omsetning og anvende inngrepsverktøyene iX kutter og CWM.

For å sikre et effektivt forbud og forebygge fremtidige inngrep, skal Schlumberger pålegges å overlevere alle eksemplarer av inngrepsverktøyene til Welltec. Det er rimelig siden Schlumberger har begått inngrep med vilje, eller i det minste utvist grov uaktsomhet. Som følge av at verktøyene forbys, har Schlumberger uansett ingen interesse i å bruke dem og ingen tredjeparter blir skadelidende.

Schlumberger skal til sist også pålegges å betale økonomisk kompensasjon til Welltec som følge av inngrepsverktøyene. Ved at Schlumberger har utvist grov skyld, har Welltec gått glipp av 18 oppdrag til en samlet verdi av over 43 millioner kroner. Subsidiært skal Schlumberger avstå vinning, og atter subsidiært betale et vederlag tilsvarende rimelig lisensavgift. Kommer retten til at Schlumberger har utvist grov skyld, skal selskapet i stedet betale vederlag tilsvarende dobbel lisensavgift.

2.3 Welltec er ikke erstatningsansvarlig for tap som følge av brudd på god forretningsskikk

Det var ikke brudd på god forretningsskikk å sende to brev til Equinor ASA og ett brev til Aker BP ASA i november 2024. Disse kundene var i en potensiell inngrepssituasjon og måtte varsles om mulig inngrep i patentene. Informasjonen var videre saklig og balansert. Anførlene var ikke åpenbart grunnløse. Det er heller ikke gitt flere advarsler uten å søke en rettslig avklaring. Det første brevet til Equinor ASA ble sendt før Welltecs svarfrist utløp fordi det var et nært forestående inngrep.

2.4 Midlertidig forføyning

Inntil rettskraftig dom foreligger skal Schlumberger forbys å tilvirke, utby, bringe i omsetning og anvende inngrepsverktøyene, og de skal tas i forvaring.

Hovedkravet er sannsynliggjort idet det er begått inngrep, og forføyning er nødvendig. Det vil ta tid før rettskraftig avgjørelse foreligger, og det er ingen holdepunkter for at Schlumberger vil innrette seg før det. I mellomtiden vil Welltec påføres en vesentlig skade eller ulempe.

Midlertidig forføyning som begjært, er også forholdsmessig. Schlumberger vil i stedet kunne kontrahere bruk av Welltecs verktøy. Schlumberger har utvist grov skyld og er nærmest til å ta risikoen for det. Welltec kan eventuelt stille sikkerhet.

2.5 Saksøkernes påstand

I hovedsaken:

Om patentinngrep:

1. Schlumberger Norge AS forbys å tilvirke, utby, bringe i omsetning og anvende ReSolve iX/ SLB ReSOLVE iX tubing cutter.
2. Schlumberger Norge AS forbys å tilvirke, utby, bringe i omsetning og anvende ReSOLVE milling active cleanout tool/CWM.
3. Schlumberger Norge AS plikter å overlevere alle eksemplarer av ReSolve iX/ SLB ReSOLVE iX tubing cutter og ReSOLVE milling active cleanout tool/CWM til Welltec A/S.
4. Schlumberger Norge AS dømmes til å betale erstatning eller vederlag fastsatt etter rettens skjønn.

Om ugyldighet, fastsettelsesdom for ikke inngrep og krav om forbud og erstatning for brudd på markedsføringsloven:

5. Welltec A/S og Welltec Oilfield Services (Norway) AS frifinnes.

Subsidiært, for ugyldighetskravet fremsatt mot patent '238:

Patent NO/EP 2 530 238 B3 opprettholdes med subsidiært kravsett.

I alle tilfeller:

6. Schlumberger Norge AS dømmes til å betale sakens kostnader.

I begjæringen om midlertidig forføyning:

1. Schlumberger Norge AS forbys å tilvirke, utby, bringe i omsetning og anvende ReSolve iX/ SLB ReSOLVE iX tubing cutter.
2. Schlumberger Norge AS forbys å tilvirke, utby, bringe i omsetning og anvende ReSOLVE milling active cleanout tool/CWM.
3. Alle eksemplarer av ReSolve iX/ SLB ReSOLVE iX tubing cutter og ReSOLVE milling active cleanout tool/CWM tas i forvaring.
4. Schlumberger Norge AS dømmes til å betale sakens kostnader.

3 Saksøktes påstandsgrunnlag

3.1 Stridspatentene er ugyldige

Patent EP'106 er ugyldig på grunn av manglende nyhet, oppfinneshøyde og mangelfull beskrivelse.

Krav 1 må leses slik at det er begrenset til å omfatte verktøy som er egnet for å bore i en formasjon, det dekker altså ikke verktøy for operasjoner i en eksisterende brønn. Det samme gjelder begrepet borhode. Det strukturelle kravtrekket som angir kammerinnløp kan ikke sees bort ifra, men må begrense patentet til et flertall kammerinnløp. Det er ingen angivelse i kravet at pumpen skal tillates å operere uavhengig av giret, ei heller at det skal tilføre en hastighetsreduksjon på borhodet.

Patent EP'106 har prioritet fra 28. februar 2008. Det har ikke støtte i søknaden fra 2007. Dermed taper patentet nyhet ikke bare til motholdene Taylor, og Santagostini I og II, men også Schwanitz og Welltecs eget verktøy RCB (Reverse Circulating Bit). Samtlige av disse beskriver reversert sirkulasjon, strøm fra overflaten og bruk av gir for å redusere hastigheten. Uansett hørte bruk av gir til å justere hastigheten, til teknikkens stand. RCB ble lansert på Welltecs hjemmeside i desember 2007. Santagostini I og II skal sees under ett siden de ble innlevert samtidig og henviser til hverandre. De gjelder kombinert bore- og sugeverktøy som bruker elektrisk motor og gir. Giret kan redusere hastigheten og reversere retningen. Eventuelt tar bare Santagostini II nyhet. Taylor tar fullt ut nyhet.

Patent EP'106 mangler også oppfinnelseshøyde over Schwanitz og Welltecs eget verktøy RCB, Taylor og Santagostini I og II, eventuelt supplert med fagets alminnelige kunnskap. Bruk av gir er i tillegg kjent fra Simpson, Surjaamadja og Ogorzaly. Problemet mot samtlige mothold blir en generisk problemstilling: å lage et bedre verktøy for boring mot formasjonen.

Til sist mangler patent EP'106 støtte i beskrivelsen. Patentet gir utelukkende anvisning på boring, ikke fresing. Fagpersonen får heller ikke tilstrekkelig veiledning om hvordan giret skal kobles til skaftet og deretter borhodet for å oppnå den tekniske effekten Welltec hevder å oppnå.

Patent EP'238 er også ugyldig på grunn av manglende nyhet, oppfinnelseshøyde og mangelfull beskrivelse. Patentet må tolkes slik at tilbaketrekking av kuttearmer skjer ved stampelets retur til utgangsposisjon. Dette trekket er verken nytt eller har oppfinnelseshøyde, jf. Lynde I og II. Bruk av hydraulisk pumpe og stempel for å dytte ut flere hengslede kuttearmer som roterer og kutter rør, er kjent i en rekke mothold og kjent teknikk. Både Simpson og Weatherford (produkt fra 2007) beskriver bruk av wireline til kutting av rør. Simpson viser til hengslede kuttearmer for kutting av rør, som ligger i den kjente teknikk og må derfor ta nyheten til krav 1.

Også verktøyet Steinkamp/Red Baron fra 1990/1991 kan fagpersonen enkelt forstå at kan flyttes fra kveilerør til wireline. Det samme gjelder for verktøyene Smith/Red Baron (2005), Hunting og Welltonic. De to sistnevnte særpreges ved å bruke springfjær til å dytte stampelet tilbake.

Bruk av wireline gir ikke patent EP'238 oppfinnelseshøyde. Denne begrensningen ble tilført etter meddelelse, men er kun fagmessig. Det samme gjelder ulike lukkemekanismer, elektrisk motor eller pumpe. Det er mange mothold og kombinasjoner som viser dette, jf. Simpson/Weatherford MCT og fagets alminnelige kunnskap, Steinkamp og fagets alminnelige kunnskap, Steinkamp og patent US 2007/0131410 (Hill), og patent US 5350015 (Hailey) og fagets alminnelige kunnskap. Det vises også til øvrige kombinasjoner som Hunting og Welltonic i kombinasjon med fagets alminnelige kunnskap, alternativt i

kombinasjon med Simpson/Weatherford MCT eller Lynde I som begge lærer bruk av wireline til verktøy nedihulls.

Uansett mangler patent EP'238 støtte i beskrivelsen, også det subsidiære kravsettet. Endringen i det subsidiære kravsettet innebærer en mellomliggende generalisering og er derfor en ulovlig utvidelse av patentets beskyttelsesomfang.

Patentbegrensningen i 2023 beskriver ingen fordel eller teknisk effekt. Også uten denne begrensningen ville fagpersonen forstått at han kunne velge ulike kraftkilder.

Det fremlagte subsidiære kravsettet er også foregrepet og/eller fagmessig, og gir ikke patent EP'238 verken nyhet eller oppfinneshøyde.

3.2 Schlumbergers verktøy CWM og iX kutter gjør ikke inngrep i Stridspatentene

Verktøyet CWM gjør ikke inngrep i patent EP'106. Patentet gjelder boring nedover i formasjon, mens verktøyet CWM gjelder fresing i eksisterende brønnløp. Patentet krever dessuten et flertall kammerinnløp, som defineres av den fleksible enveisventilen. Verktøyet CWM har derimot kun ett kammerinnløp definert ved et ballsete som enveisventil.

Verktøyet CWM kan dessuten ikke brukes til å bore i formasjon. Det har for skjøre borhoder, en traktor ca. 15 meter overfor fresehodet og endelig manglende sensorer for å måle retning. Retningen kan heller ikke justeres.

Verktøyet CWM løser ikke det samme problemet som patentet og er derfor heller ikke en nærliggende modifikasjon etter ekvivalenslæren.

I Welltecs stevning var det lagt ned påstand om at verktøyet ADRM gjorde inngrep i patent EP'106. Det motsatte Schlumberger seg, og påstanden har blitt trukket under saksforberedelsen. Nå er partene enige om at verktøyet ADRM ikke utgjør inngrep. Retten er bundet av partenes enighet og skal avgjøre kravet på dette grunnlaget.

Verktøyet iX kutter gjør ikke inngrep i patent EP'238. De tre kuttearmene skyves ut av hydraulisk stempel men skiller seg fra patent EP'238 ved at de ikke trekkes tilbake av stempelet. Det er altså ingen engagement/forrigling mellom stempelet og kuttearmene. Inntrekning skjer ved en torsjonsfjær festet på hver enkelt kuttearm. Uten torsjonsfjær kan ikke kuttearmen trekkes inn. Videre har ikke iX kutter en andre stempelflate, det er kun én flate med et nettotrykk som driver stempelet inn.

iX kutter gjør heller ikke inngrep i det subsidiære kravsettet fordi verktøyet har to separate motorer.

Det er ikke inngrep etter ekvivalens-læren. iX kutteren løser ikke det samme problemet som patent EP'238 eller utgjør en nærliggende modifikasjon.

Under enhver omstendighet har Schlumberger forbenyttelsesrett til verktøyene CWM og iX kutter i Norge. Det var gjort vesentlige foranstaltninger til utnyttelse av oppfinnelsene. Begge verktøyene beskrives i Mirage-rapporten. iX kutter er basert på Smith/Red Baron kombinert med et roteringsverktøy. At Smith/Red Baron manglet torsjonsfjær er uten betydning siden heller ikke patent EP'238 har det. Mirage-rapporten beskriver både et freseverktøy og en sugeverktøy.

I stevningen 6. januar 2025 la Welltec ned påstand om at ARDM gjorde inngrep i patent EP'106. Påstanden ble trukket etter at kravet ble forkynt for Schlumberger. Selv om partene nå er enige, har Schlumberger krav på dom for frifinnelse for denne inngrepspåstanden.

Schlumberger har ikke begått patentinngrep, og skal derfor ikke forbys å tilvirke, utby, bringe i omsetning og anvende inngrepsverktøyene CWM og iX kutter. Utlevering og forvaring er uansett i strid med reglene om beskyttelse av forretningshemmeligheter.

Det er heller ikke grunnlag for krav på økonomisk kompensasjon. Det er ikke grunnlag for erstatningsansvar, og uansett har ikke Schlumberger opptrådt uaktsomt. Økonomisk tap er ikke sannsynliggjort ved for eksempel fremleggelse av priser, tilbud eller kontrakter. Det er heller ikke sannsynliggjort årsakssammenheng. Schlumberger har alternative verktøy og det er flere andre leverandører av begge verktøytypene som kunne vært benyttet i disse oppdragene. Vinningsavståelse er ikke aktuelt for verktøyet CWM siden det ikke er kommersialisert. iX kutter er det begrenset avkastning på etter skatt. Eventuell rimelig lisensavgift er 1 %. Dobbel lisensavgift er ikke aktuelt idet Schlumberger ikke har utvist grov uaktsomhet.

3.3 Welltec er erstatningsansvarlig for Schlumbergers tap som følge av brudd på god forretningsskikk

Welltec har handlet i strid med god forretningsskikk da de sendte varselbrev til Equinor ASA og Aker BP ASA. Schlumbergers største kunder i Norge ble varslet om inngrep men kontakten har ikke blitt fulgt opp, for eksempel ved at beskyldningen ble trukket for så vidt gjaldt verktøyet ADRM. Varslene redegjorde ikke for begge parter syn. Henvendelsen spredte seg til mange operatører.

Schlumberger har krav på erstatning for brudd på god forretningsskikk. Dette har skadet Schlumbergers renommé og påført dem ekstrakostnader til kundeoppfølging, skjønnsmessig anslått til 5 millioner kroner.

3.4 Midlertidig forføyning

Verken hovedkrav eller sikringsgrunn er sannsynliggjort. Det haster ikke siden Welltec startet pågangen overfor Schlumberger allerede 6. september 2024, men ikke krever midlertidig forføyning før i prosesskriv 24. november 2025. Det er heller ikke holdepunkter for at kravet ellers vil bli vesentlig vanskeliggjort eller at Welltec blir påført en vesentlig skade eller ulempe. Uansett er kravet uforholdsmessig. Det vil påføre Schlumberger og kontraktsparter store tap. Midlertidig forføyning kan i hvert fall ikke besluttet uten at Welltec pålegges å stille sikkerhet, minimum 50 millioner kroner.

3.5 Saksøktes påstand

Inngrepssaken:

1. Schlumberger Norge AS frifinnes.

Saken om ugyldighet, ikke-inngrep og brudd på markedsføringsloven:

2. Patent NO/EP 2530238 B3 kjennes ugyldig.
3. Patent NO/EP 2122106 B1 kjennes ugyldig.
4. Produktet SLB ReSOLVE iX tubing cutter gjør ikke inngrep i patent NO/EP 2530238 B3.
5. Produktet SLB ReSOLVE Family active debris removal tool gjør ikke inngrep i patent NO/EP 2122106 B1.
6. Produktet SLB Collecting While Milling gjør ikke inngrep i patent NO/EP 2122106 B1.
7. Welltec A/S og Welltec Oilfield Services (Norway) AS forbys å kontakte Aker BP ASA, Equinor ASA og andre vedrørende Schlumberger Norge AS, NO/EP 2530238 B3 og NO/EP 2122106 B1.
8. Welltec A/S og Welltec Oilfield Services (Norway) AS dømmes til å betale erstatning til Schlumberger Norge AS etter rettens skjønn for brudd på markedsføringsloven.

I alle tilfeller:

9. Welltec A/S og Welltec Oilfield Services (Norway) AS dømmes i fellesskap til å erstatte Schlumberger Norge AS sakens kostnader, herunder utgifter til fagkyndige meddommere.

I krav fra Welltec om midlertidig forføyning:

1. Schlumberger Norge AS frifinnes.
2. Welltec A/S og Welltec Oilfield Services (Norway) AS dømmes i fellesskap til å erstatte Schlumberger Norge AS sakens kostnader.

4 *Rettens vurdering*

4.1 *Sammendrag*

Retten har kommet til at Stridspatentene er gyldige. De har nyhet og oppfinnelseshøyde og er tilstrekkelig beskrevet.

Retten har videre kommet til at verktøyene CWM og iX kutter gjør inngrep i Stridspatentene. Schlumberger har ikke forbenyttelsesrett. Selskapet forbys å bruke inngrepsverktøyene i Norge, og skal betale kompensasjon i form av dobbelt lisensavgift. Forbudet gis umiddelbar virkning inntil saksforholdet er endelig avgjort.

Welltec har ikke brutt god forretningsskikk ved å ta kontakt med to av Schlumbergers kunder.

Welltec har i det vesentligste fått medhold og har derfor krav på å få dekket sitt sakskostnadskrav.

4.2 *Tolkning av Stridspatentene*

4.2.1 *Rettslige utgangspunkter*

Et patent er en tillatelse som meddeles ved Patentstyrets vedtak, jf. patentloven § 19. Patentet innebærer en enerett til å utnytte oppfinnelsen slik den er beskrevet i patentkravene, jf. patentloven § 1 og § 39.

En uttømmende oppregning av i hvilke tilfeller et patent kan kjennes ugyldig, er nedfelt i patentloven § 52 første ledd. Bestemmelsen er et resultat av patenthavers interesse i å utnytte patentet i dets levetid mot den frie konkurransen.

De sentrale ugyldighetsgrunnene i denne saken er at oppfinnelsene mangler nyhet og oppfinnelseshøyde, jf. patentloven § 2 første og annet ledd. Kravet til oppfinnelseshøyde «innebærer at oppfinnelsen ikke bare må være ny, men også [...] medføre en slik utvikling av teknikken at den ikke kan anses å være nærliggende i forhold til det som allerede er kjent», jf. NOU 1976:49 kapittel X side 102.

Patentkravene danner utgangspunktet for patentbarhetsvurderingen. Begge Stridspatentene er produktpatenter med hvert sitt selvstendige krav. Det er spørsmål om nyhet, oppfinnelseshøyde og til sist om de er ugyldige som følge av mangelfull beskrivelse.

Patentene er europeiske patenter, validert i Norge. Prioritetssøknaden for patent EP'106 ble først innlevert til den danske Patent- og Varemærkestyrelsen 28. februar 2007. Søknaden ble avvist og ny patentsøknad inngitt 28. februar 2008. Patent EP'238 ble innlevert til Det europeiske patentverket 31. mai 2011. I søknadene er det oppgitt at patentene skal gjelde i Norge og følgelig gjelder prioritetsdatoene tilsvarende her, jf. patentloven § 66 f. Originalspråket er behandlingsspråket ved Det europeiske patentverket, jf. patentloven § 66 i. Partene er imidlertid enige om at den norske oversettelsen er sammenfallende med den engelske. Retten baserer seg derfor på den norske oversettelsen i det videre.

Kravene er utformet av patentsøkeren i patentsøknaden, jf. patentloven § 8. Ved tolkningen skal kravene leses i lys av beskrivelsen og tilhørende tegninger.

En viss romslighet ved lesingen av kravene tar tilbørlig hensyn både til patenthavers og tredjepersons behov for klarhet og forutberegnelighet. Tolkningen er objektiv. Den samme tolkningen legges til grunn både ved vurderingen av gyldighet og inngrep.

Ved tolkningen skal det tas utgangspunkt i vurderingen til en fagperson, altså en person som har et visst kunnskapsnivå, jf. patentloven § 8 annet ledd tredje punktum. Fagpersonen er en fiktiv person som har gjennomsnittlig kjennskap til faget, men er uten oppfinneriske evner. Selv om partene har formulert kravene til fagperson noe ulikt, synes begge å mene at det er en person med utdanning innen tekniske fag og med særskilt utdanning og noen års arbeidserfaring innen petroleumsteknologi og brønnboring. Denne fagpersonen legger retten til grunn i det følgende.

Ved tolkningen av et krav må det tas utgangspunkt i ordlyden, likevel med nødvendige tilpasninger til vanlig språklig betydning. Faguttrykk må forstås i lys av vanlig språkbruk innenfor det aktuelle fagområdet. Dessuten må patentkravene forstås inn i den kontekst de inngår. Beskrivelsen kan gi veiledning, likeledes søknadskorrespondanse.

Kravene må inneholde alle vesentlige elementer som bidrar til løsningen av problemet, jf. Stenvik op.cit. side 71:

Som vesentlige anses for det første de elementer som i beskrivelsen er angitt som nødvendige for problemets løsning, og for det andre alle elementer som objektivt sett er nødvendige for å oppnå den tilsiktede effekt. Det første er et utslag av klarhetskravet i § 8 annet ledd første punktum; manglende samsvar mellom beskrivelse og patentkrav innebærer en inkonsekvens som kan føre til uklarhet. Det andre kan ses som et utslag av kravet om støtte i beskrivelsen, men har også sammenheng med kravet om teknisk effekt. [...]

Beskrivelsen må sette fagpersonen i stand til å utøve oppfinnelsen innenfor hele området som dekkes av patentkravene. Bakgrunnen er at det skal være en rimelig balanse mellom

patenthavers beskyttelse og den tekniske utviklingen. Kravet til patenthaver skal likevel ikke tolkes for strengt. I praksis er det tilstrekkelig at han kan utøve en vesentlig andel av utførelsesformene som dekkes, jf. patentloven § 52 første ledd nr. 2 og Stenvik op.cit. side 66-67. Men dersom patentkravene inneholder en ikke uvesentlig andel utførelsesformer fagpersonen ikke kan utføre, kan patentet bli kjent ugyldig, jf. Stenvik op.cit. side 274.

Domstolen har full prøvelsesrett i ugyldighetssaker. Domstolene kan både legge vekt på nye mothold og overprøve Patentstyrets skjønn. Det følger imidlertid av rettspraksis at domstolene skal vise tilbakeholdenhet med å fravike Patentstyrets faglige skjønn, jf. Biomar-dommen avsnitt 38.

Samtidig er retten mindre bundet når forutsetninger for å legge Patentstyrets vurdering til grunn, ikke gjør seg gjeldende. Det er aktuelt der det legges frem relevant informasjon på søknadstidspunktet som Patentstyret ikke har vurdert, jf. Borgarting lagmannsretts dom 6. januar 2014 [LB-2012-87681], dom 16. juni 2016 [LB-2015-90322] og dom 8. desember 2017 [LB-2015-40723]. Patentmeddelelsen er etter dette mest en presumpsjon for en enerett, jf. Stenvik op.cit. side 170.

I det følgende vil retten først klarlegge patentet gjennom tolkning. Deretter vil de ulike ugyldighetsinnsigelsene bli behandlet.

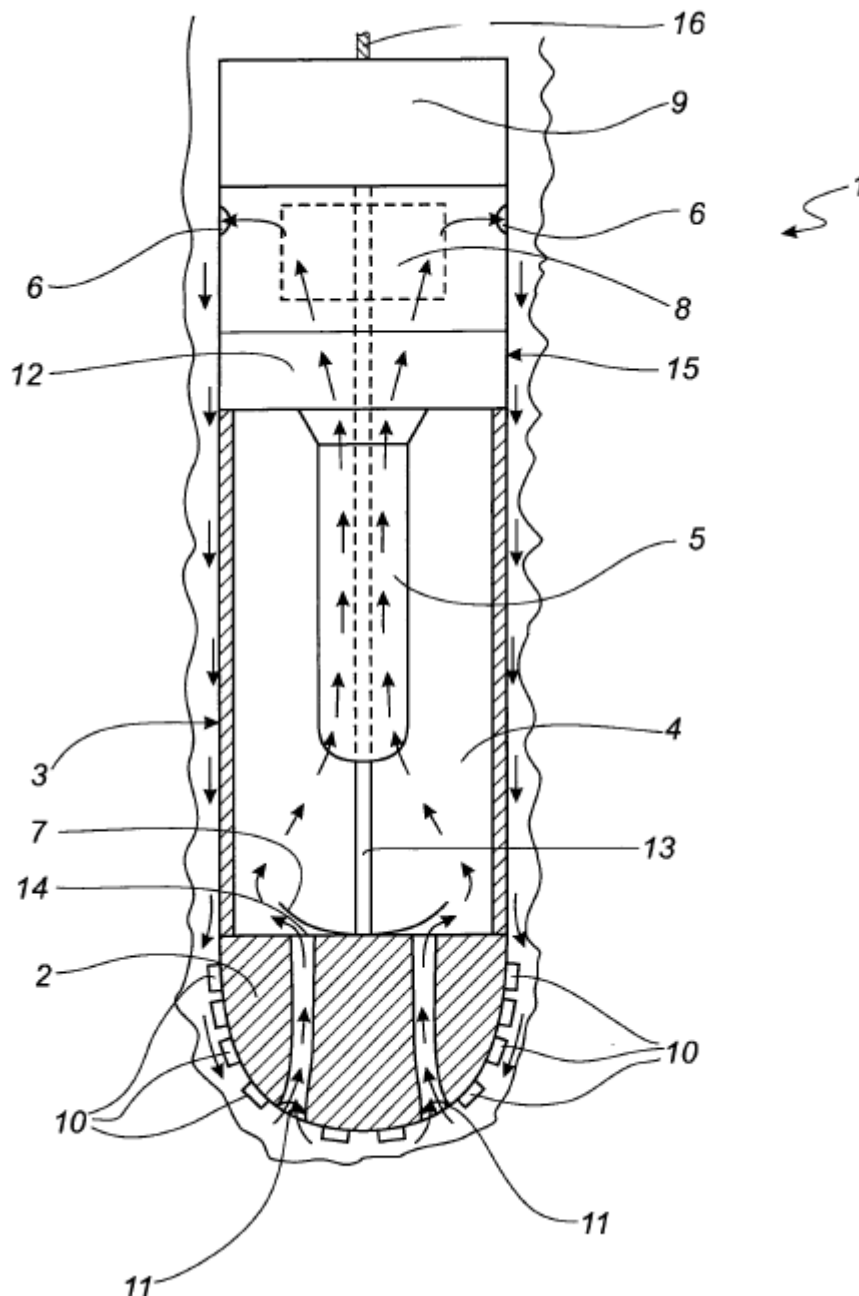
4.2.2 *Stridspatent EP'106*

Det selvstendige kravet er krav 1. Trekkene kan deles opp slik:

Trekkene	EP'106 krav 1
A	Boreverktøy (1) for boring av en brønn nedihulls hvor fluid omgir verktøyet
B	og hvor verktøyet har et hus (15) og er koblet til et elektrisk ledende middel, slik som en brønnkabel, omfattende:
C	- et borhode (2)
D	- en pumpe (8) for å pumpe fluidet inn gjennom et innløp (11) i verktøyet,
E	- en drivenhet (9) for å drive pumpen og borhodet, og
F	- en fluidrenser (3) for fjerning av elementer, slik som rester og formasjonsstykker, fra fluidet under boring nede i brønnhullet, hvor fluidrenseren har
G	- et kammer (4), og
H	- et filter (5) inne i kammeret for separasjon av elementene fra fluidet,
I	hvor pumpen (8) pumper fluidet inn i kammeret gjennom innløpet (11) inn i kammerets innløp (14) og gjennom filteret
J	forbi en tannhjulskobling (12) gjennom hvilken drivenheten (9) er koblet til borhodet (2) inn i pumpen og

	ut gjennom et utløp (6) av huset (15) til verktøyet, og
K	hvor innløpet (11) er posisjonert i borhodet (2).

Boreverktøyet ser slik ut i figur 2:

Trekk A – boreverktøy

Begrepet boreverktøy tilsier et verktøy egnet til å bore i ulike materialer. Presiseringen av at boret er omgitt av væsker, tilsier boring i grunnen, typisk på havbunnen. Borekronen må tilpasses det materialet den skal bore i.

Angivelsen av boring «nedihulls» kan etter rettens syn ikke forstås som begrenset til bare boring nedover, altså vertikal boring. I moderne brønner og ved boring i formasjoner, vil

en slik begrensning ikke gi mening. Wireline-verktøy er så tynne og fleksible at de like gjerne kan bore horisontalt i formasjon dersom de føres i den retningen. Denne forståelsen forsterkes ved at det kommer tydelig frem fra beskrivelsen at verktøyet skal benyttes med en traktor, jf. uselvstendig krav 8:

Drilling system for removing elements, such as debris and formation pieces, from fluid while drilling downhole, comprising:

- a drilling tool (1) according to any of the preceding claims, and
- a driving tool such as a downhole tractor for moving the drilling tool in the well.

Og videre i beskrivelsen avsnitt 38:

In the event that the drilling tool 1 is not submergible all the way into the casing, a downhole tractor can be used to draw or push the pump system all the way into position in the well. A downhole tractor is any kind of driving tool able to push or pull tools in a well downhole, such as a Well Tractor®.

Trekk B – driver

Boret er koblet til en lukket enhet med tilkobling til strøm som energikilde, eksemplifisert ved en brønnkabel. Kravet er dermed ikke begrenset til bruk med wireline.

Trekk C – borhode

Tuppen på boret må være skarpt og kunne bore i den aktuelle formasjonen. Tegningen tilsier borekrone foran og buet litt opp på sidene, formet som en skål.

Trekk D – pumpe

Boret skal også ha en pumpe som kan suge opp debris. Det forutsetter kanaler som slipper debris inn i verktøyet. Ordlyden har innløp i entall, men retten mener beskrivelsen og tegningen viser at dette ikke må forstås som en begrensning. Et verktøy med flere innløp vil også omfattes av patentet.

Trekk E – drivenhet

Verktøyet må ha en motor som kan bevege boret og aktivere pumpen. Den skal være elektrisk, jf. trekk B. En naturlig språklig forståelse tilsier at det er én drivenhet. Poenget er at verktøyet er en kombinasjon av boring og suging, og at disse trenger motorkraft.

Trekk F – fluidrenser

Verktøyet skal ha en renseanordning, typisk filter. Væsken med debris vil inneholde biter og partikler av ulik størrelse. Renseanordningen vil fange opp større biter som ellers kan tette verktøyet og hindre utløp.

Trekk G – et kammer

Renseanordningen skal ha et rom for oppsamling av debris.

Trekk H – et filter

I kammeret er det et filter som skal fange opp debris i væsken og således rense den.

Trekk I – transport av debris til renseanordningen

Dette trekket beskriver mer overordnet hvordan debris pumpes inn i et kammer og videre gjennom filteret. Det er et krav at det er flere innløp til kammeret, jf. flertallsformen i den engelske originalteksten og tegningen. Det gir teknisk mening for fagpersonen at det er et flertall kammerinnløp, og han har ikke naturlig grunn til å se bort fra denne begrensningen. Tegningen viser at innløpene har en bevegelig flapp som skal hindre at debris renner tilbake. Flappen er utformet og plassert slik at den dekker flere innløp.

Welltec har anført at dette ikke må tolkes som avgrenset mot verktøy med ett innløp, jf. uselvstendig krav 5:

Drilling tool according to any one of the preceding claims, wherein the chamber has a chamber inlet (14) adjacent to the drilling head, and wherein the chamber inlet has at least one one-way valve (7) arranged so as to open to let fluid into the chamber (4) and close to prevent the same fluid from flowing through the chamber inlet (14) out of the chamber.

Det vises videre til beskrivelsen avsnitt 28:

[0028] In one embodiment, a chamber inlet 14 of the chamber 4 is provided with a one-way valve 7 opening to let fluid into the chamber 4 and closing to prevent the same fluid from flowing through the chamber inlet 14 out of the chamber 4 and out through the drilling head.

Retten er ikke enig i Welltecs utvidende tolkning av dette trekket. Kammerinnløp er referert til i ubestemt form flertall. Ut fra sammenhengen er en mer nærliggende forståelse at omtalen knytter seg til den nærmere utformingen av kammerinnløpene, med utgangspunkt i ett av disse. Det er heller ikke uttrykkelig presisert at ett kammerinnløp også omfattes av patentet.

Trekk J – transport av rensset væske ut av verktøyet

Væske som kommer ut av filteret, skal passere giret plassert mellom motoren og borhodet. Væsken pumpes deretter ut av verktøyet gjennom utløp. Utløpet er plassert i driveren, jf. trekk B. Retten mener dette trekket ikke kan forstås som begrenset til ett utløp, jf. tilsvarende om innløp i trekk D. Fagpersonen vil forstå at girets funksjon er å senke turtallet fra motoren til borhodet, som skal gå saktere enn pumpen.

Trekk K – innløpets plassering

Innløpet er plassert i borhodet og suger dermed inn debris samme sted som det bores, altså ved den roterende delen som virker mot formasjonen eller avleiringene. Det må forstås slik at plasseringen også gjelder dersom det er flere innløp, jf. trekk D.

Patentet avgrenses ikke mot fresing

Schlumberger har anført at siden patentet gjelder boring, faller fresing utenfor. Retten er imidlertid uenig og mener en slik tolkning er upraktisk. Gitt borekronens fasong vil en fagperson tenke at borhodet også kan brukes til å frese, for eksempel en plugg eller fortykninger som hindrer passasje. Fagpersonen vil bli sikrere på at dette vil fungere ved å se på figurer som viser ulike borhoder. At boring i formasjon ikke er en uttømmende angivelse, støttes av beskrivelsen, jf. avsnitt 39:

[...] However the fluid may also contain other elements such as cuttings, swarf, sand, pipe dope, remains from a previous explosion, rust from the casing in the well, or detachments torn-off from the well, the casing, or the formation.[...]

Også bransjeforståelsen synes å være at boring og fresing er nokså synonyme handlinger. For det første fremgår det av Schlumbergers ordliste at «milling» defineres slik: «Well Workover and Intervention, Drilling». For det andre følger det av Schlumbergers Mirage-rapport fra 2005 at «Milling/Drilling» fremstilles som likeverdige alternativer. For det tredje omtaler Schlumbergers mothold som gjelder artikkelen i Hart Energy 19. mai 2008 om Welltecs verktøy RBC, både fresing og boring:

In 2007, Welltec introduced the Well Miller RCB (reverse circulating bit), which is able to reestablish full flow by drilling through even the hardest materials and do it on electric wireline.

When wells display loss of flow conditions due to mineral deposits, the RCB is designed to both mill and recover the debris in bailer system.

For det fjerde viser retten til Schlumbergers mothold som gjelder artikkelen av ingeniøren Brian Schwanitz og kollega Alex McKay, hvor begrepet boring brukes om fresing:

The application is currently directed towards drilling relatively small volumes of debris inside of tubing or a cased well bore, i.e. scale, compacted sand fill, residual cement.

4.2.3 Stridspatent EP'238

Det selvstendige kravet er inntatt som krav 1. Trekkene kan deles opp slik:

A	Nedihulls rørkutter-verktøy (1) for å senkes ned i et foringsrør (2) eller et borerør (2) i et borehull (3) og separere en øvre del (4) av foringsrøret fra en nedre del (5) av foringsrøret ved å kutte foringsrøret innenfra, verktøyet strekker seg i en lengderetning, og omfatter:
B	- et verktøyshus (6) med en første (7) og en andre (8) husdel,
C	- en kutte-arm (9) som er dreibart forbundet med den første husdelen, og som har en kutte-kant (10) i en første ende (10), armen er bevegelig mellom en tilbaketrukket posisjon og en fremskutt posisjon i forhold til verktøyshuset,
D	- en arm-aktiverende sammenstilling (11) for å bevege kutte-armen mellom den tilbaketrukne posisjonen og den fremskutte posisjonen, og
E	- en roterbar aksling (12) arrangert i den andre husdelen og forbundet med den første husdelen for å rotere kutte-armen,
F	karakterisert ved at den armaktiverende sammenstillingen omfatter: - et stempelhus (13) arrangert i den første husdelen og som omfatter et stempelkammer (14), og
G	- et stempelelement (15) arrangert inne i stempel-kammeret og i inngrep med kuttearmen for å bevege kuttearmen mellom den tilbaketrukne posisjonen og den fremskutte posisjonen,
H	stempel-elementet er bevegelig i lengderetningen av nedihullsverktøyet og har en første stempelflate (16) og en andre stempelflate (17), stempel-elementet kan utøve en fremskytende kraft på kutte-armen ved å utøve et hydraulisk trykk på den første stempelflaten og bevege stemplet i en første retning (18),
I	idet nedihulls rørkutter-verktøyet videre omfatter en pumpe (21) for å tilføre det hydrauliske trykket, og pumpen blir drevet av en elektrisk motor (20) som er forsynt med kraft gjennom en brønnkabel (24).

Kutteverktøyet ser slik ut i figur 2:

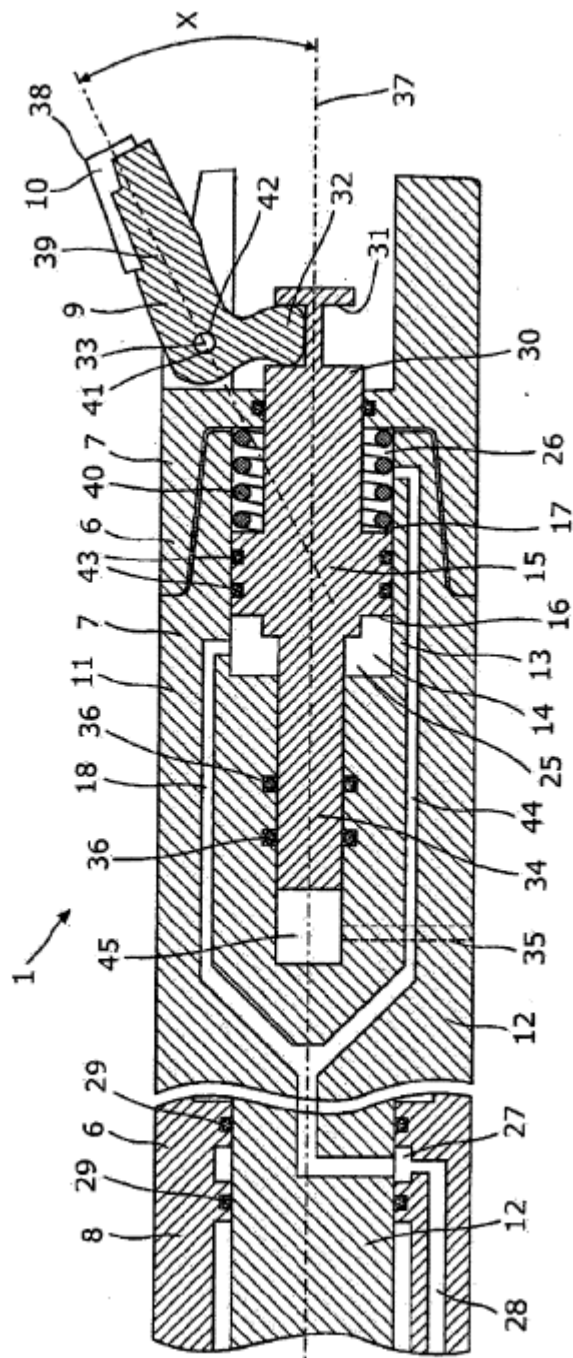

Fig. 2

Trekk A – nedihulls rørkutter-verktøy

Trekket beskriver det problemet verktøyet løser, nemlig full avkutting av et rør fra innsiden.

Trekk B – verktøyhuset

Verktøyet må forstås å bestå av to husdeler, jf. figur 2. Husdelene er angitt som første og andre.

Trekk C – kuttearm

Kuttearmen er bevegelig inn/ut av verktøyet. I den enden som vender ut, har armen en skarp kant som skal utføre selve kuttefunksjonen. Den andre enden av armen er i inngrep med verktøyet slik at den kan bevege seg mellom tilbaketrukket posisjon og kutteposisjon. Kuttearmen beveges sideveis med den første husdelen.

Trekk D – armaktivering

Dette trekket beskriver hvordan armen beveges fra tilbaketrukket posisjon til kutteposisjon. Det skjer ved at et element skyver på kuttearmen.

Trekk E – roterbar aksling

Ved rotering i andre husdel, roteres første husdel. Disse er forbundet. Når første husdel roterer, beveges kuttearmen sideveis.

Trekk F – stempelhus og stempelkammer

Kuttearmen er montert i tilknytning til et stempel som beveger seg i et lukket rom.

Trekk G – stempelementet

Stempelementet er plassert slik i forhold til kuttearmen at bevegelse av stempelet dytter armen fra tilbaketrukket posisjon til kutteposisjon.

Trekk H – stempelementets bevegelse

Stempelementet flytter seg i lengderetningen, og mellom to stempelflater. Når det skyves ut beveges kuttearmen ut i kutteposisjon. Stempelet beveger seg som følge av hydraulisk trykk. Dette er første retning.

Trekk I – stempelementets krafttilførsel

En pumpe tilfører det hydrauliske trykket som får kuttearmen til å bevege seg ut. Pumpen drives av en elektrisk motor. Kraft tilføres gjennom en brønnkabel (wireline).

Patentet regulerer ikke tilbaketrekking av kuttearmene

Welltec har anført at patentet krav 1 bare beskriver hvordan stempelet beveger kuttearmen ut i kutteposisjon. Schlumberger mener trekket skal tolkes slik at stempelet styrer kuttearmen i begge posisjoner. Sistnevnte tolkning innebærer en begrensning i patentets rekkevidde. Andre metoder for tilbakeføring av kuttearmen til lukket posisjon, faller dermed utenfor. Det innebærer at partene er uenige om forståelsen av trekk C, D, G og H.

Retten mener trekk C skal tolkes slik at stempelet beveger kuttearmen ut. Riktignok er en naturlig forståelse av begrepet «mellom» at det dreier seg om toveis-kommunikasjon, men det blir ikke riktig når krav 1 leses i sammenheng. Trekk H er begrenset til å beskrive hvordan kuttearmene flyttes ut – og beveges «i en første retning» – for å kutte. Hvordan kuttearmene skal trekkes tilbake (forriglet), er ikke omhandlet. Patentet sier ikke at

stempelet og kuttearmen skal være låst sammen slik at stempelets bevegelse er en forutsetning for bevegelse av kuttearmen tilbake (forriglet).

At trekk H beskriver en første og en andre stempelflate endrer ikke dette. Det kan ikke innfortolkes at to stempelflater krever to uavhengig aktiverbare stempelkamre. Schlumberger hevdet riktignok at figur 2 i patentet viser ventiler som avgrenser hydraulikklinjene inn til de to separate stempelkamrene. Dette er retten ikke enig i og legger dermed større vekt på sakkyndig vitne Tønnessens forklaring. Lest i sammenheng med figur 2, mente han at det var mer sannsynlig at trykket ble regulert av to stempelflater med ulike areal.

Dette støttes av uselvstendige krav 3, 6 og 8 som angir mer begrensede utførelsesformer. Krav 3 viser til flytting av stempelet ved hydraulikktilførsel i et andre kammer:

3. Nedihulls rørkutter-verktøy i samsvar med krav 2, hvor et hydraulisk trykk blir ført inn i den andre kammer-seksjonen, og beveger derved stempel-elementet i en andre retning motstående for den første retningen.

Krav 6 trekker frem muligheten for å bevege stempelet ved fjærkraft:

6. Nedihulls rørkutter-verktøy i samsvar med et av de foregående krav, hvor et fjærelement (40) er arrangert i den første husdelen, og utøver en fjærkraft for å bevege stempel-elementet i en andre retning motstående den første retningen.

Først i krav 8 angis et strukturelt trekk som tilsvarer en forrigling, for å drive kuttearmene inn ved bruk av stempелеlementet:

8. Nedihulls rørkutter-verktøy i samsvar med et av de foregående krav, hvor stempel-elementet har en fordypning (31) som samarbeider med en andre ende (32) av kuttearmen.

4.3 *Er Stridspatententene gyldige?*

4.3.1 *Rettslige utgangspunkter*

En oppfinnelse må være ny og ha oppfinneshøyde på prioritetsdatoen, jf. patentloven § 2 første og annet ledd:

Patent meddeles bare på oppfinnelser som er nye i forhold til hva som var kjent før patentsøknadens inngivelsesdag, og som dessuten skiller seg vesentlig fra dette.

Som kjent anses alt som er blitt alment tilgjengelig, enten dette er skjedd ved skrift, foredrag, utnyttelse eller på annen måte. Også innholdet i en her i riket før nevnte dag inngitt patentsøknad anses som kjent dersom denne søknad blir alment tilgjengelig etter bestemmelsene i § 22. Vilkåret i første ledd om at oppfinnelsen skal skille seg vesentlig fra hva som var kjent, gjelder dog ikke i forhold til innholdet i en slik søknad.

Vurderingen tar utgangspunkt i patentkravene, med veiledning fra beskrivelsen, jf. patentloven § 39. Et patent er ugyldig dersom det er meddelt uten å oppfylle kravet til nyhet og oppfinneshøyde, jf. patentloven § 52 første ledd nr. 1.

Nyhetsgranskning knytter seg til tiden frem til prioritetsdatoen, jf. patentforskriften § 28. Oppfinnelsen må være ny. Vurderingen skal skje for hvert enkelt mothold, ikke en kombinasjon. En oppfinnelse er ny hvis den forut for prioritetsdatoen ikke kunne utledes direkte og utvetydig av et mothold, sett i lys av fagpersonens alminnelige kunnskap, jf. Stenvik op.cit. side 203. Dette innebærer at alle trekk ved oppfinnelsen må fremgå av motholdet, enten direkte eller indirekte. Dersom minst ett trekk er forskjellig, vil oppfinnelsen anses som ny.

Oppfinneshøyde betyr at oppfinnelsen skiller seg vesentlig fra det som var kjent på prioritetsdatoen, jf. patentloven § 2 første ledd. Formålet er å fremme den tekniske utviklingen uten samtidig å gi noen enerett på tekniske løsninger som var tilgjengelig for en fagperson.

For å gjøre bedømmelsen mest mulig objektiv og realistisk og for å unngå vurderinger basert på etterpåklokskap, har det blitt vanlig å strukturere bedømmelsen etter problem og løsning-metoden, jf. Stenvik op.cit. side 228 flg. Metoden har lenge vært brukt av EPO som administrerer Den europeiske patentkonvensjonen av 29. november 2000, jf. EPOs retningslinjer G-VII, 5. Konvensjonen trådte i kraft for Norge 1. januar 2008.

Vurderingen skal skje i tre trinn, først ved å identifisere det motholdet som ligger nærmest oppfinnelsen (den nærmeste tidligere kjente teknikk). Så skal det problemet som oppfinnelsen objektivt sett har løst, identifiseres. Dette «objektive tekniske problemet» formuleres ved å (i) identifisere forskjellen i form av trekk mellom den nærmeste tidligere kjente teknikk og patentkravet, og (ii) identifisere den tekniske effekten av disse trekkene. I praksis er den nærmeste tidligere kjente teknikk vanligvis den som samsvarer med en liknende anvendelse og som krever de minste konstruksjonsmessige og funksjonelle modifikasjoner for å komme frem til den krevde oppfinnelsen.

Til sist må det undersøkes om det ville vært nærliggende for fagpersonen med utgangspunkt i nærmeste mothold å løse det objektive tekniske problemet med den veiledning som følger av oppfinnelsen. I dette ligger at fagpersonen ville ha valgt den

patentsøkte løsningen med rimelig forventning om suksess. Dette innebærer videre at man normalt må kunne påvise en konkret grunn til at fagpersonen ville ha valgt nettopp den patenterte løsningen, som for eksempel at teknikkens stand pekte i retning av løsningen eller at løsningen i alminnelighet er kjent for å gi fordeler av den art som er oppnådd ved oppfinnelsen, jf. Stenvik, op. cit. side 226. Det skal også vurderes om løsningen var nærliggende hvis det nærmeste motholdet kombineres med andre mothold og/eller fagets alminnelige kunnskap.

For ordens skyld føyer retten til at Den felles patentdomstolen (Unitary Patent Court - UPC) har en mer helhetlig metode for vurderingen av oppfinneshøyde. Når problemstillingen er klarlagt, identifiseres realistiske utgangspunkter for løsning, og til sist om fagpersonen *ville* funnet løsningen med rimelig forventning om suksess, jf. to avgjørelser 25. november 2025 (UPC_CoA_464/2024 og UPC_CoA_528/2024). Norge er imidlertid ikke medlemsstat og således direkte bundet av praksis.

4.3.2 *Innehar Stridspatent EP'106 nyhet?*

Skjæringstidspunktet for nyhet er hva som var nytt den dagen patentsøknaden ble inngitt, eventuelt til en tidligere rettmessig krevd prioritet. Prioritet kan kun gyldig kreves til materiale som direkte og utvetydig fremkommer av prioritetsdokumentet, jf. patentloven § 8 annet ledd første punktum. Dette henger sammen med patenthavers rettigheter fra innleveringstidspunktet.

Welltec innleverte først en patentsøknad 28. februar 2007 til den danske Patent- og Varemærkestyrelsen. I denne søknaden var det ikke omtalt bruk av reversert sirkulasjon.

Deretter innlevere Welltec en ny søknad 28. februar 2008 som krevde prioritet fra den danske søknaden som siden ble henlagt. I denne internasjonale patentsøknaden (PCT-søknad) ble det inntatt at sirkulasjonen nå skulle reverseres, og dette trekket er kommet med i krav 1 i det meddelte europeiske patentet. Dette trekket kan ikke utledes fra den danske prioritetssøknaden, og patentet kan derfor ikke kreve gyldig prioritet fra det tidligste innleveringstidspunktet. I det minste på grunn av dette trekket, må skjæringstidspunktet for nyhet vurderes ut fra innleveringsdatoen til PCT-søknaden, som dannet grunnlag for det validerte europeiske patentet, altså 28. februar 2008.

Både Welltec og Schlumberger har pekt på flere mothold. Retten vil i det følgende vurdere mothold for mothold med utgangspunkt i tolkningen av krav 1 oppdelt i trekkene A-K.

Taylor

Patentet ble registrert i 1931 og gir anvisning på et verktøy som både borer og suger opp debris. I forbindelse med søknaden 28. februar 2008, la Det europeiske patentverket til

grunn at krav 1 hadde nyhet over Taylor med henvisning til den spesifikke konfigurasjonen av pumpen, filteret, girkoblingen og borhodet. Denne vurderingen skal retten i utgangspunktet utvise tilbakeholdenhet med å overprøve, jf. punkt 4.2.1. Uansett er imidlertid retten enig og bemerker at dette gjelder trekk I og J. Patent EP'106 har dermed nyhet over Taylor.

Santagostini I og II

Disse to italienske patentene ble innlevert samtidig. Santagostini I ble innlevert ett minutt før Santagostini II. Schlumberger har anført at Santagostini II skal kombineres med Santagostini I fordi de er innlevert samtidig og førstnevnte viser til sistnevnte ved følgende formuleringer «another patent of the same applicant» og «other application by the applicant». Retten er uenig og viser til at henvisningen verken er tilstrekkelig presis eller gjelder et dokument som var allment tilgjengelig på publikasjonsdatoen, jf. Patentstyrets retningslinjer punkt 4.3.1.

Hver for seg tar ingen av disse motholdene nyhet. Santagostini I er et boreverktøy og den aktuelle utførelsesformen mangler blant annet trekk D, I, J og K. Santagostini II er et renseverktøy, og den aktuelle utførelsesformen mangler minst trekk C, J, K og I siden det ikke er et boreverktøy.

Schwanitz

Ingeniøren Brian Schwanitz og kollega Alex McKay, begge ansatt i Welltec, publiserte i 2007 artikkelen «An E-Line Solution to Sand and Scale Remediation in High-Angle Wells». Den omhandler problemet med å bore horisontalt når biter løsner og tetter hullet – det samme problemet som patent EP'106 løser. Artikkelen beskriver tre løsningsforslag:

Three case examples will be presented demonstrating the three different cleaning methods: liquid environment vacuum system, dry environment auger system and scale milling system. Each example will detail the unique cleaning head and bailer system used for the given completion and problem.

Verktøyet er riktignok beskrevet og illustrert, men retten kan likevel ikke se at det fratar patent EP'106 nyhet. Den spesifikke sammenstillingen av komponenter i trekk J oppfylles ikke ved følgende generelle omtale av en girboks:

A logical evolution of this cleaning system is to apply it to milling operations by attaching a mill bit to the cleaning end instead of a rotating brush or agitator. A gear box is also necessary to optimize the torque ratio for milling different materials. The Well Miller® system provides a method of milling small volumes of material without the need for circulating fluids through a pipe back to the surface.

Trekk K er heller ikke oppfylt, ettersom det ikke beskrives at innløp skal plasseres i borhodet.

Schwanitz-artikkelen tar ikke nyhet.

Welltecs verktøy RCB og omtale av dette

Under OTC i mars 2008 ble Welltec tildelt pris for ny teknologi for sitt verktøy RCB. Verktøyet er basert på patent EP'106. Det ble meldt inn til konferansens konkurranse i februar 2008, men OTC holder slik informasjon hemmelig for allmennheten før offentliggjøring av vinneren.

På Welltecs hjemmeside var det i januar 2008 en lenke til en nærmere artikkel om dette verktøyet. Hva denne lenken viste til, er ikke sannsynliggjort. Det samme gjelder om artikkelen faktisk ble lagt ut i januar 2008.

Videre ble det publisert en artikkel om verktøyet i Hart Energy 19. mai 2008. Artikkelen viser til testing allerede høsten 2007:

The tool is new to the market and has been thoroughly tested by Welltec in real-life simulated jobs. It has been successfully used to drill through different crystalline materials including scale, salt bridges and cement plugs.

In August 2007 a temporary cement plug was removed during a test job. Formerly, the removal of cement plugs required a full CT spread. However, the RCB was run in conjunction with the Well Tractor where the RCB provided drilling action and cuttings pick-up while the wireline tractor provided weight on bit and control of reactive torque.

Retten mener omtalen redegjør for et vellykket verktøy under testing, men ingen omtale av hvorvidt testingen skjedde i offentligheten. Følgelig kan ikke denne artikkelen anses for å sannsynliggjøre foregrepet nyhet.

Stridspatent EP'106 innehar nyhet.

4.3.3 Har Stridspatent EP'106 oppfinnelseshøyde?

Bedømmelsen følger problem og løsning-metoden, jf. Stenvik op.cit. side 228 flg. Det innebærer at retten først skal identifisere det motholdet som ligger nærmest det aktuelle patentet, dernest effekten av forskjellen mellom motholdet og patentet, og til sist om det var nærliggende for fagpersonen å komme frem til patentets løsning basert på motholdet.

Patent EP'106 kan karakteriseres som en kombinasjonsoppfinnelse, hvor det kjente elementet boring settes sammen med rensing ved innsug ved borhodet samt en spesifikk angivelse av plasseringen til pumpen, giret, motoren og hvordan væsken passerer forbi. En kombinasjonsoppfinnelse kan ha oppfinnelseshøyde hvis kombinasjonen ikke var nærliggende for gjennomsnittsfagpersonen. Men hvis kombinasjonen gir seg selv, eller i hvert fall er nærliggende for fagpersonen å benytte, vil det ikke være oppfinnelseshøyde. Det vises til Gyldendal Rettsdata: Kommentarer til Patentloven ved Are Stenvik note 37 (19. april 2024).

Welltec har anført at patentet Taylor har flest felles trekk med oppfinnelsen, men er ikke et realistisk utgangspunkt fordi det er en eldre og komplisert løsning. Schwanitz er utpekt som et mer lovende utgangspunkt på grunn av nærhet i tid og relevans innenfor moderne brønner, selv om det har færre trekk til felles med krav 1 enn Taylor. Schlumberger har gått bredere ut og pekt på at både patentene Taylor og Santagostini I og II og dokumentene Schwanitz og RCB er lovende utgangspunkt.

Retten mener Schwanitz er nærmeste mothold ettersom det er et mer nærliggende og realistisk utgangspunkt for videre utvikling mot oppfinnelsen. Schwanitz har samme formål som gjelder boring med simultan oppsamling av debris, og peker dessuten mot fremtidige utviklinger innenfor denne type verktøy. Videre er Schwanitz mer relevant for bruk i moderne høyavviksbrønner.

De differensierende trekkene i krav 1 vis-a-vis Schwanitz er, som nevnt i nyhetsvurderingen, trekk J og K. Den tekniske effekten av disse trekkene er å frembringe et effektivt verktøy for boring og oppsamling. Det objektive tekniske problemet blir derfor om det ville vært nærliggende for fagpersonen å frembringe et slikt verktøy.

Det er ingen pekere i Schwanitz mot løsningen som angitt i krav 1, med den særstilte sammenstillingen av gir, pumpe og borhodet med innløp. Som det fremkom i forklaringen fra det sakkyndige vitnet Sangesland, er det mange ulike varianter en fagperson kunne vurdert, men ingen motivasjon som ville ansporet mot selve løsningen i krav 1.

Dersom fagpersonen, mot formodning, skulle sett til Santagostini I eller II, Surjaatmadje eller Orzogaly ville han allikevel ikke ha en rimelig forventning om suksess. Det er ingen av disse motholdene som ansporer fagpersonen til å isolere de aktuelle trekkene J og K og overføre dem til et boreverktøy med reversert sirkulasjon, og dermed innfri den ønskede tekniske effekten.

Dersom man hadde valgt patentet Taylor som nærmeste mothold i problem og løsningsmetoden, blir konklusjonen lik. Dette fordi det ikke finnes pekere eller motivasjon i Taylor for en videreutvikling der pumpen, giret og motorens forhold omrokkers. Også dette

patentets alder taler mot. Patentet har prioritet fra 1931 men ingen har lansert løsningen i patentet før i 2008.

Stridspatent EP'106 har oppfinnelseshøyde.

4.3.4 Innehar Stridspatent EP'238 nyhet?

Både Welltec og Schlumberger har pekt på flere mothold. Retten vil i det følgende vurdere mothold for mothold med utgangspunkt i tolkningen av patent EP'238 krav 1 oppdelt i trekkene A-I. Skjæringstidspunktet er søknadsdatoen 31. mai 2011.

Simpson/Weatherford har ikke kuttearmer men tromler med kniver som dyttes ut av verktøyet i kutteposisjon. Det er en annen kuttemekanisme og minst trekk C mangler.

Motholdene US 2010/258293 (Lynde I) og patent US 2008/066913 (Lynde II) ble i søknadsprosessen vurdert av EPO som kom til at de ikke hindret nyhet eller oppfinnelseshøyde. Det innebærer at retten i utgangspunktet skal utvise tilbakeholdenhet med å overprøve denne vurderingen, jf. punkt 4.2.1. Uansett kan ikke retten se at Lynde I eller II skal ta nyhet selv om de også gjelder kutteredskaper. Lynde I har hengslede kuttearmer men mangler hydraulisk stempel og elektrisk tilførsel. Således mangler minst trekk F, G og I. Lynde II er nærmere idet dette patentet også har hydraulisk stempel og elektrisk tilførsel. Samtidig er kuttearmene annerledes utformet og de beveges ut og trekkes inn på en annen måte enn i patent EP'238. I det minste trekk G og H om interaksjonen mellom stempelet og kuttearmen for utskyting i kutteposisjon, gjenfinnes ikke.

Kutteverktøyene Steinkamp/Red Baron/Smith/Hailey/Hunting/Welltonic eller Baker Oil Tools, tar heller ikke nyhet. De er tilpasset kveilerørsteknologi, det vil si at de drives av sirkulasjon av borevæske og mangler minst trekk I om at pumpen blir drevet av en elektrisk motor forsynt med kraft gjennom en wireline.

Stridspatent EP'238 innehar nyhet.

4.3.5 Har Stridspatent EP'238 oppfinnelseshøyde?

Bedømmelsen følger problem og løsning-metoden, jf. Stenvik op.cit. side 228 flg. Det innebærer at retten først skal identifisere det motholdet som ligger nærmest det aktuelle patentet, dernest effekten av forskjellen mellom motholdet og patentet, og til sist det var nærliggende for fagpersonen å komme frem til patentets løsning basert på motholdet.

Welltec har anført at patentet Simpson er nærmeste mothold. Schlumberger har vist til motholdene Simpson/Weatherford/Steinkamp eller Hailey.

Etter rettens vurdering fremstår Simpson som nærmeste mothold. Dette fordi Simpson angir et kutteverktøy kjørt på wireline med samme formål som oppfinnelsen.

Weatherford/Steinkamp eller Hailey er som nevnt tilpasset kveilørsteknologi, og ikke naturlige utgangspunkter for videreutvikling av et kutteverktøy kjørt på wireline.

Forskjellen mellom patentet krav 1 og Simpson er bruken av hengslede armer for å flytte kuttearmene i skjæreposisjon, altså trekk C. Den tekniske effekten av dette trekket, er et mer effektivt kutteverktøy. Det objektive tekniske problemet blir derfor om det ville vært nærliggende for fagpersonen å frembringe et slikt kutteverktøy.

Retten mener det ikke vil være nærliggende for fagpersonen å se til hengslede kuttearmer. Simpson lærer bort fra denne løsningen i omtalen av bakgrunnsteknikken ved å påpeke at knivene på hengslede armer har en tendens til å sette seg fast. Simpson ønsker å tilveiebringe et mer pålitelig kutteverktøy. For å løse det objektive tekniske problemet, vil fagpersonen heller se til andre, mer nærliggende, løsninger som kan tilveiebringe et mer driftssikkert verktøy.

Stridspatent EP'238 har oppfinnelseshøyde.

4.3.6 Er Stridspatentene ugyldige på grunn av mangelfull beskrivelse?

Et patent er ugyldig dersom det gjelder en oppfinnelse som ikke er så tydelig beskrevet at en fagperson kan forstå hvordan det angitte problemet skal løses, jf. patentloven § 52 første ledd nr. 2. Kravet til beskrivelse er utdypet slik i redegjørelsen for hva en søknad om patent skal inneholde, jf. patentloven § 8 annet ledd:

«Søknaden skal inneholde en beskrivelse av oppfinnelsen, innbefattet tegninger når slike er nødvendige, samt patentkrav som angir oppfinnelsen som søkes beskyttet ved patentet, og er klare, tydelige og har støtte i beskrivelsen. [...] Beskrivelsen skal være så tydelig at en fagperson på grunnlag av denne skal kunne utøve oppfinnelsen.[...]»

Beskrivelsens alminnelige del angir hvilket problem oppfinnelsen skal løse. Den spesielle delen med tegningene vil inneholde eksempler på hvordan oppfinnelsen kan utøves.

Schlumberger har anført at patentene mangler støtte i beskrivelsen.

For patent EP'106 peker Schlumberger for det første på at bruk av verktøyet til fresing, uansett er ugyldig fordi denne anvendelsen ikke er nærmere beskrevet. Etter rettens syn vil det imidlertid være nærliggende for fagpersonen å bruke verktøyet tilsvarende på fresing. Det er en glidende overgang mellom begrepene boring og fresing og verktøyet brukes på samme måte ved begge behov. Det vises til borkronens buede form og slipeegenskaper både foran og på sidene.

For det andre fremholder Schlumberger at fagpersonen ikke vil forstå hverken plassering eller bruk av giret. Retten er uenig og legger til grunn at en fagperson vil ha grunnleggende kjennskap til hvordan giret kan brukes for å regulere kraft- og hastighetsoverføring fra motor til verktøy. Han vil videre lese trekk I og J i lys av tegningene og beskrivelsen avsnitt 31 og 32.

For patent EP'238 har Schlumberger anført at en fagperson ikke kan utøve denne oppfinnelsen fordi beskrivelsen ikke viser hvordan interaksjonen mellom de ulike bestanddelene og strukturen mellom disse skal være eller hvordan det skal oppnås noen teknisk effekt. Retten er ikke enig. Fagpersonen skal lese kravene velvillig og søke veiledning i beskrivelsen og tegningene. Når han er blitt gjort kjent med sammenstillingen av komponentene i patentet, vil han finne det uproblematisk å utøve oppfinnelsen. Det støttes av forklaringene fra de sakkyndige vitnene Sangesland, Schmidt og Reimers.

Stridspatentene er ikke ugyldige på grunn av mangelfull beskrivelse.

4.3.7 Konklusjon

Stridspatentene EP'106 og EP'238 er gyldige.

Det er etter dette ikke nødvendig for retten å ta stilling til Welltecs subsidiære anførsel om opprettholdelse av patent EP'238 med et subsidiært kravsett.

5 Gjør verktøyene CWM og iX kutter inngrep i Stridspatentene?

5.1 Innledning

Patent innebærer enerett til oppfinnelsen innenfor patentkravene, jf. patentloven § 39. Denne eneretten beskytter mot alle former for utnyttelse av oppfinnelsen i nærings- eller driftsøyemed. Welltec har anført at Schlumberger har gjort inngrep både gjennom tilvirkning og markedsføring av verktøyene CWM og iX kutter.

Inngrep forutsetter at samtlige trekk i patentene gjenfinnes i inngrepsverktøyene. Likt med dette regnes utførelse der ett eller flere trekk er erstattet av likeverdige løsninger, jf. ekvivalens-læren.

I det følgende vil retten først gjennomgå egenskapene til inngrepsverktøyene. Deretter vil retten undersøke om samtlige trekk gjenfinnes i tilvirkede produkter. Det er tilstrekkelig at ett trekk eller tilsvarende løsning, ikke gjenfinnes for at det ikke skal anses å foreligge inngrep.

5.2 Verktøyet CWM

Schlumberger har presentert verktøyet som et kombinert frese- og renseverktøy, egnet for fresing i et rør. Partene er enige om at flere trekk i patent EP'106 krav 1 gjenfinnes i verktøyet. Uenigheten gjelder for det første om fresing faller utenfor patentkravene og beskrivelsen av patentet som et boreverktøy.

Retten har under tolkningen av krav 1 kommet til at en naturlig tolkning av ordlyden i krav 1 ikke begrenser patentet til boring. Patentvernet omfatter altså også fresing. Derved gjenfinnes også alle referanser til boreverktøy, boring og borhode i trekkene A, B, E, F, J og K.

Etter dette er det springende punkt tolkningen av trekk I som viser til kammerinnløp i flertall. Verktøyet CWM har bare ett innløp som stenges ved en ball som legges over innløpet og stanser tilbakeflyt. Ballens plass i ballsetet har samme funksjon som flappen som legger seg over innløpene. Dette utgjør ikke et direkte inngrep i patent EP'106.

Welltec har subsidiært anført at verktøyet CWM uansett utgjør inngrep ved ekvivalens.

Ekvivalenslæren fremgår ikke av patentloven, men er utviklet gjennom praksis og teori. Den europeiske patentkonvensjonen av 29. november 2000 artikkel 69 nr. 1 gir anvisning på samme fastsettelse av patentvernets omfang som patentloven § 39. Men i Protokoll om fortolkningen av artikkel 69, suppleres bestemmelsen med ekvivalenslæren, jf. artikkel 2:

For det formål å fastsette omfanget av den beskyttelse som et europeisk patent gir, tas det behørig hensyn til enhver bestanddel som er ekvivalent med en bestanddel som er spesifisert i patentkravene.

Dette innebærer at patentvernet ikke er begrenset til bokstavelig tolkning av patentet. Vernet omfatter også likeverdige tekniske løsninger.

En slik mer skjønnsmessig identitetsvurdering må også anses for å følge av patentloven § 39, jf. HR-2009-1735 (Donepezil) avsnitt 28. Dette begrunnes slik i avsnitt 33:

Patentvernet ville ellers være til hinder både for videre forskning og utvikling og for en legitim konkurranse på markedet. Spesielt gjelder dette når den metoden som er patentert, ikke i seg selv er uttrykk for noe patenterbart nytt, slik situasjonen er ved analogifremgangsmåtepatentene. Det avgjørende må derfor bli en konkret vurdering av om metoden har en tilstrekkelig nærhet til fremgangsmåten i patentkravet, slik at den kan karakteriseres som noenlunde identisk. Noe annet ville være å fjerne seg for langt fra utgangspunktet om at patentkravet bestemmer beskyttelsesomfanget.

Høyesterett formulerte ekvivalenslæren ved følgende tre kriterier, jf. dommen avsnitt 29:

[...]Selv om ekvivalensbeskyttelsen heller ikke internasjonalt har noe klart definert innhold, synes det å være bred tilslutning om tre kriterier for ekvivalens: (1) Inngrepsgjenstanden [...] må løse samme problem som den patenterte oppfinnelsen, (2) de modifikasjonene som er gjort må ha vært nærliggende for en fagmann og (3) inngrepsgjenstanden må ikke tilhøre den frie teknikk (kjent og fritt tilgjengelig teknisk kunnskap) [...]

Hvis ett av de tre kriteriene ikke er oppfylt, foreligger det ikke patentinngrep etter ekvivalenslæren, jf. Stenvik op.cit. side 380.

Verktøyet CWM løser samme problem som oppfinnelsen i patent EP'106. Bruk av ball for å tette ett innløp, har samme funksjon som flappen som dekker flere kammerinnløp, nemlig å fange debris og hindre at det renner tilbake. Dette er en nærliggende variasjon for en fagperson. Videre er det omtalt i patentet at det kan være et flertall kammerinnløp, uten at det legges noe vekt eller teknisk differensiering mellom et eller flere. Det har ingen særskilt betydning for rensefunksjonen om det er ett eller flere innløp, jf.

sakkyndigerklæring 14. november 2025 av Sangesland og Tønnessen side 39. Vitnet Wiesenborn hevdet riktignok at det er gunstigere med gradvis minkende hullstørrelse retning nedstrøms for å unngå at løpet tetter seg. Retten kan imidlertid ikke se at dette vil ha særlig betydning når det uansett er et flertall mindre kammerinnløp i borekronen.

Modifikasjonen tilhører ikke teknikkens stand. Det er ikke antall kammerinnløp som er avgjørende for nyhets- eller oppfinneshøydevurderingen. Schlumberger hevdet at et flertall kammerinnløp ble tatt inn i krav 1 under saksbehandlingen for å avgrense mot Taylor. Retten kan ikke se at dette stemmer. Tvert imot ble flere kammerinnløp tatt inn under saksbehandling for å unngå en mellomliggende generalisering, og var således kun en bieffekt av en begrensning som fokuserte på den innbyrdes plasseringen av giret og pumpen.

Også etter en skjønnsmessig identitetsvurdering mener retten at verktøyet CWM er så identisk med patent EP'106 at verktøyene er likeverdige. De er like i både funksjon og

oppbygning, men det unntaket at verktøyet CWM har en annen lukkemekanisme for kammerinnløpet. Denne lukkemekanismen er en fagmessig tilpasning. Dersom verktøyet CWM ikke skulle anses som likeverdig, ville det være for lett å omgå patentet. Det ville igjen gå ut over patentvernet og den verdiskapning det stimulerer.

Verktøyet CWM gjør inngrep i patent EP'106 etter ekvivalenslæren.

5.3 *Verktøyet iX kutter*

Dette kutteverktøyet fra Schlumberger ble lansert i 2024. Partene er enige om at trekkene A, B, C, E og F i patent EP'238 krav 1 gjenfinnes i iX kutter.

Retten har lagt til grunn at krav 1 bare beskriver hvordan stampelet beveger kuttearmen ut i kutteposisjon. Mekanismen for å trekke kuttearmen tilbake, er ikke regulert i patentet krav 1.

Det følger dermed naturlig av rettens tolkning av trekk D at den armaktiverende sammenstillingen gjenfinnes i iX kutter. Videre at iX kutter har et stampelement i inngrep med kutterarmen.

Som nevnt i tolkningen av trekk H, så forklarte det sakkyndige vitnet Tønnessen hvordan figur 2 i patentet riktignok viser to stempelflater, men det regulerer ikke tilbaketrekning. Stempelflatenes ulike areal regulerer trykket som virker på stampelet. iX kutteren oppviser et helt lignende prinsipp, med en første og en andre stempelflate motsatt rettet for å nedjustere kraften på stampelet.

At iX kutter bruker torsjonsfjærer til å trekke kuttearmene tilbake til tilbaketrukket posisjon er altså ikke en relevant forskjell.

Etter dette er det ikke nødvendig for retten å vurdere om iX kutter uansett gjør inngrep etter ekvivalenslæren.

Verktøyet iX kutter gjør inngrep i patent EP'238.

5.4 *Særskilt om verktøyet ADRM*

I Welltecs stevning 6. januar 2025 var det fremmet påstand om at verktøyet ADRM gjorde inngrep i patent EP'106. Schlumberger motsatte seg dette i flere prosesskriv og viste til at verktøyet ikke hadde borhode. Da Welltec nedla revidert påstand i prosesskriv 24. november 2025 var påstanden om at verktøyet ADRM gjorde inngrep, trukket. Schlumberger har krevd dom for frifinnelse på dette punktet.

Ved frafall av søksmål, er hovedregelen at et krav som er forkynt, regnes som oppgitt, jf. tvisteloven § 18-4 første ledd første punktum. Ingen av unntakene er aktuelle i denne saken, jf. tvisteloven § 18-4 annet ledd. Motparten kan imidlertid kreve at saken ble tatt opp til rettslig avgjørelse, jf. tvisteloven § 9-7.

Siden Welltec har trukket kravet, og Schlumberger har begjært frifinnelse, er det enighet om at verktøyet ADRM ikke gjør inngrep i patent EP'106. Partene har fri rådighet over spørsmålet, og retten er bundet av denne enigheten, jf. tvisteloven § 9-7 første ledd.

Schlumberger frifinnes for påstand om at verktøyet ADRM gjør inngrep i patent EP'106.

6 *Har Schlumberger forbenyttelsesrett for verktøyene CWM og iX kutter?*

Problemstillingen aktualiseres som følge av at retten har kommet til at verktøyene CWM og iX kutter utgjør inngrep i Stridspatentene. På visse vilkår kan Schlumberger likevel fortsette utnyttelsen av inngrepsverktøyene, jf. patentloven § 4 første ledd:

Den som i nærings- eller driftsøyemed utnyttet oppfinnelsen her i riket da patentsøknaden ble inngitt, kan uten hinder av patent fortsette utnyttelsen med bibehold av dennes alminnelige karakter, såfremt utnyttelsen ikke utgjorde et åpenbart misbruk i forhold til søkeren eller noen som denne utleder sin rett fra. Sådan utnyttelsesrett tilkommer under tilsvarende forutsetninger også den som hadde truffet vesentlige foranstaltninger til utnyttelse av oppfinnelsen i nærings- eller driftsøyemed her i riket.

Det springende punkt er om Schlumberger har truffet «vesentlige foranstaltninger til utnyttelse» ved sitt arbeid med å utvikle inngrepsverktøyene, jf. patentloven § 4 første ledd annet punktum. Første punktum kommer ikke til anvendelse idet inngrepsverktøyene CWM og iX kutter ikke var tatt i bruk av Schlumberger på prioritetstidspunktet for patentene.

Kravet til forberedelseshandlinger er utdypet slik i Gyldendal Rettsdata: Kommentarer til Patentloven ved Are Stenvik note 79 (19. april 2024):

Foranstaltninger må være «vesentlige» for å kunne gi grunnlag for forbenyttelsesrett. «Foranstaltninger» omfatter slikt som utprøving, utarbeidelse av tegninger, investeringer i utstyr mv., jf. f.eks. Sø- og handelsrettens sak BS-39398/2018, vedrørende klinisk utprøving og søknad om markedsføringstillatelse. Foranstaltningene må gjelde «utnyttelse av oppfinnelsen», dvs. at de må stå i sammenheng med utnyttelsen av det produkt eller den fremgangsmåte som senere hevdes å utgjøre patentinngrep. Innsats som er nedlagt for å komme frem til selve oppfinnelsen – dvs. investeringer som ble gjort før (de vesentlige elementer i)

oppfinnelsen ble unnfanget – vil derimot formentlig ikke i seg selv kunne danne grunnlag for forbenyttelsesrett. Det samme gjelder investeringer som er gjort etter patentets prioritetsdag. Det er imidlertid mulig at også slike investeringer kan tillegges en viss vekt ved vurderingen av om foranstaltningen skal anses som «vesentlige». Vesentlighetsvurderingen beror etter forarbeidene på en helhetsvurdering av om investeringene i det enkelte tilfelle har hatt et slikt omfang at det hensett til tilfellets beskaffenhet må anses rimelig at forbenyttelsesrett innrømmes, jf. NU 1963 s. 157.

Schlumberger er et stort internasjonalt selskap med sete i Houston, Texas. Det er ikke et krav at også foranstaltninger etter annet punktum skal ha skjedd i riket, men de må «ha tatt sikte på en utnyttelse innen riket, ettersom det er her patentvernet gjelder», jf. NU 1963:6 Betenkning angående nordisk patentlovgivning side 157.

I 2005 la en arbeidsgruppe i Schlumberger frem Mirage-rapporten. Den omhandlet et modulsystem for ulike verktøy for brønnboring, herunder et freseverktøy og et sugeverktøy. Formålet med rapporten var å beskrive hvordan et slikt system kunne se ut og hvilke generelle krav det enkelte verktøyet eller del skulle oppfylle. Det var et grunnleggende krav at produktene skulle være drevet elektrisk, og kunne benytte traktor. Omtrent samtidig ble det lagt frem en annen rapport om boring på wireline, jf. Wild-rapporten.

Billingham sa i sin partsforklaring at både verktøyet CWM og iX kutteren sprang ut av prosjektet som lå til grunn for Mirage-rapporten. Men verktøyene var så kompliserte at de ikke var klare for kommersiell bruk før i 2024. Vitnet Wiesenborn forklarte at verktøyet CWM var neste steg i prosjektet. Wild-rapporten presenterte grunnleggende rotasjon og mulighet for ulike borkroner. Med girboks kunne hastigheten varieres.

Etter rettens vurdering har ikke Schlumberger sannsynliggjort at det er truffet vesentlige forberedelser eller investeringer i forbindelse med utviklingen av inngrepsverktøyene. Mirage-rapporten fremstår verken tilstrekkelig konkretisert eller særskilt rettet mot Norge. Den oppfattes som en plan for hva Schlumberger har behov for. Rapporten gjelder dessuten flere verktøy enn inngrepsverktøyene. Rapportens direkte betydning fremstår også som underlig siden verktøyene ikke kom på markedet før i 2024. Det samme gjelder for Wild-rapporten. Uansett gir heller ikke erfaring fra testing tilstrekkelige holdepunkter for vesentlige investering.

Schlumberger har ikke forbenyttelsesrett for verktøyene CWM og iX kutter.

7 Sanksjoner mot patentkrenkelsene

7.1 Forbud

Welltec har krevd fullbyrdelsesdom der Schlumberger forbys å tilvirke, utby, bringe i omsetning og anvende inngrepsverktøyene iX kutter og CWM.

Ovenfor har retten kommet til at Schlumbergers inngrepsverktøy CWM og iX kutter gjør inngrep i Stridspatentene. Patenthaver har da krav på at inngriperen forbys å gjenta handlingen, jf. patentloven § 56 a.

Retten har på denne bakgrunnen kommet til at Schlumberger skal forbys å tilvirke, utby, bringe i omsetning og anvende inngrepsverktøy CWM og iX kutter. Forbudet gjelder i Norge og på norsk kontinentalsokkel, jf. petroleumsloven § 1-5.

7.2 Utlevering av inngrepsverktøyene

Welltec har nedlagt påstand om at Schlumberger pålegges å utlevere eksemplarer av inngrepsverktøyene, jf. patentloven § 59 første ledd annet punktum bokstav d. Siktemålet er å hindre fremtidige inngrep og frita Welltec fra tilsynsoppgaven. Schlumberger har motsatt seg utlevering under henvisning til at dette vil røpe forretningshemmeligheter.

Patentloven § 59 første ledd lyder:

For å hindre inngrep kan retten, i den utstrekning det finnes rimelig, gi pålegg om forebyggende tiltak for produkter som utgjør inngrep i et patent, og for materialer og hjelpemidler som hovedsakelig er brukt, eller tilsiktet brukt, til å fremstille slike produkter. Slikt pålegg kan blant annet gå ut på at produkter og materialer og hjelpemidler skal:

- a. tilbakekalles fra handelen,
- b. definitivt fjernes fra handelen,
- c. ødelegges, eller
- d. utleveres til rettighetshaveren.

Avgjørelsen av om tiltak skal pålegges og valget mellom mulige tiltak skal skje ut fra en forholdsmessighetsvurdering. Det skal blant annet tas hensyn til inngrepets alvorlighet, virkningene av tiltakene og tredjeparts interesser.

Patenthaver har ikke krav på pålegg etter denne bestemmelsen. Vurderingen er opp til rettens skjønn og beror på om pålegg er «rimelig» etter en «forholdsmessighetsvurdering».

Retten har kommet til at utlevering som begjært, ikke skal pålegges Schlumberger. Ved denne vurderingen har retten lagt stor vekt på at fremleggelse av verktøyene vil kunne røpe forretningshemmeligheter.

Welltec har valgt beskyttelse for Stridspatentene etter patentloven. Schlumberger har derimot valgt å skjerme opplysninger om inngrepsverktøyenes innvendige konstruksjon som forretningshemmeligheter. Vitnet Wiesenborn forklarte at å søke patent var ressurskrevende. Schlumberger valgte derfor å patentbeskytte det åpenbare. Innvendig konstruksjon ble beskyttet som forretningshemmeligheter.

Forretningshemmeligheter er vernet etter forretningshemmelighetsloven. Adgangen til å kreve forebyggende tiltak er regulert i forretningshemmelighetsloven § 6. Bestemmelsen er utformet etter mønster av patentloven § 59.

Retten mener inngrepet er alvorlig. To av verktøyene Schlumberger har utviklet, gjør inngrep i to Stridspatenter. Pålegg om utlevering går imidlertid lenger enn formålet tilsier, og fører til krenkelse av Schlumbergers forretningshemmeligheter. Det er særlig uheldig mellom aktører som konkurrerer i det samme markedet. Uten konkrete holdepunkter for misbruk, må retten dessuten forutsette at et stort internasjonalt selskap som Schlumberger vil rette seg etter et forbud, jf. punkt 7.1.

Utleveringspålegg er heller ikke fullt ut egnet til å forebygge nye inngrep. Eneretten som ligger i patentvernet er begrenset til å ha virkning i Norge. Schlumberger er imidlertid et stort, internasjonalt selskap som har flere inngrepsverktøy som flyttes mellom prosjekter i ulike land. Utleveringspålegg vil derfor uansett ikke kunne omfatte alle inngrepsverktøy.

Schlumberger pålegges ikke utlevering av inngrepsverktøyene til Welltec.

7.3 Har Welltec krav på økonomisk kompensasjon for patentinngrepene?

Det rettslige utgangspunktet er at den som er ansvarlig for patentinngrepene, skal betale erstatning eller vederlag til skadelidte, jf. patentloven § 58 første og annet ledd.

For forsettlig eller uaktsomt patentinngrep skal inngriperen betale til rettighetshaveren:

- a. vederlag svarende til en rimelig lisensavgift for utnyttelsen, samt erstatning for skade som følge av inngrepet som ikke ville oppstått ved lisensiering,
- b. erstatning for skade som følge av inngrepet, eller
- c. vederlag svarende til vinningen som er oppnådd ved inngrepet.

Vederlag og erstatning fastsettes etter det av grunnlagene i bokstav a til c som er gunstigst for rettighetshaveren.

Er det handlet forsettlig eller grovt uaktsomt, skal inngriperen, dersom rettighetshaveren krever det, i stedet for vederlag og erstatning fastsatt etter første ledd, betale vederlag svarende til det dobbelte av en rimelig lisensavgift for utnyttelsen.

Et grunnleggende vilkår er at inngriperen, her Schlumberger, har opptrådt minst uaktsomt. Som arbeidsgiver er Schlumberger ansvarlig for sine arbeidstakers uaktsomhet under utøvelsen av arbeid, jf. skadeserstatningsloven § 2-1. I denne saken er det ikke utpekt en særskilt arbeidstaker som ansvarlig. Retten mener imidlertid dette er av mer underordnet betydning idet ansvaret kan tilordnes Schlumbergers ledelse etter reglene om organansvar.

Schlumberger er et multinasjonalt selskap innen oljeservice. Det har en stor avdeling for utvikling av utstyr til borevirksomhet. Partsrepresentant Billingham forklarte at immaterielle rettigheter var viktig for dem, og de ville aldri lage kopier av Welltecs patenter. Det bekreftet vitnet Wiesenborn. Da de arbeidet med å lage verktøyet CWM, søkte de etter patenter som gjaldt fresing. Det var grunnen til at de aldri fant patent EP'106 om boring. Patent EP'238 hadde de vurdert, men valgt egen variant av kraftoverføring fra hydraulisk stempel til utskyving av kuttearmen til kutteposisjon.

Retten mener Schlumbergers ledelse har opptrådt grovt uaktsomt. Schlumberger er et innovativt selskap med store ressurser. Da verktøyet CWM ble utarbeidet, var det grovt uaktsomt å ikke søke etter patenter som gjelder boring. Begrepene fresing og boring brukes nærmest synonymt, jf. punkt 4.2.2. Schlumberger ville da funnet patent EP'106. Uansett mener retten at Schlumberger var kjent med verktøyet fra samarbeid om en rekke operasjoner. Dessuten må de ha visst at Welltec aktivt søkte patenter, jf. Wiesenborns forklaring om at de hadde vurdert patent EP'238.

I Schlumbergers patentsøknad US 12488859 B2, innlevert 13. mars 2023, er patent EP'238 oppgitt som kjent teknikk. Schlumberger burde forstå at modifikasjonene som ble gjort i iX kutter var uten selvstendig funksjonell betydning. Risikoen for inngrep i patent EP'238 var således overhengende. Schlumberger har misforstått patentvernet i krav 1 når de la til grunn at det også regulerte mekanismen for tilbaketrekking av kuttearmene. Ansvar for rettsvillfarelse er meget strengt, jf. HR-2012-1325 avsnitt 105.

Welltec har krevd erstatning for økonomisk tap etter patentloven § 58 første og annet ledd, prinsipielt utmålt etter inntekt for Schlumberger ved bruk av inngrepsverktøyene.

Tap skal utmåles etter det gunstigste for Welltec. Det er imidlertid tilstrekkelig for retten å begrense den mer inngående drøftelsen til det gunstigste grunnlaget for skadelidte, jf. HR-2022-2222 avsnitt 60:

Det må etter dette anses klart at retten skal vurdere alle de påberopte utmålingsgrunnlagene når dette er nødvendig for å komme frem til det utmålingsalternativet som er best for rettighetshaveren. Hvor langt retten skal gå i prøvingen vil bero på bevisbildet. Det kan ikke kreves at retten skal foreta en «millimeterutregning» for alle alternativene. Det vil være tilstrekkelig å foreta en

mer overordnet vurdering av hvilket alternativ som etter bevisførselen oppfyller kravene til sannsynlighetsbevis og som peker seg ut som det høyeste.

Welltec har anført at de har lidt et netto inntektstap i overkant av 43 millioner kroner som følge av at Schlumberger har fått i alt 18 oppdrag i stedet for dem. Dette er relevant for beregning av erstatning etter patentloven § 58 første ledd første punktum bokstav c. Vitnet Østgulen forklarte hvordan dette var basert på beregninger av inntekter og utgifter utfra fremlagte arbeidsbekreftelser og fakturagrunnlag for hvert oppdrag («field tickets»). Samtidig har Schlumberger lagt frem en oversikt over sine inntekter ved de nevnte 18 oppdragene. Brutto inntekter fra CRM og/eller iX kutter er beregnet til ca. ca. 14 millioner kroner.

Retten mener det er sannsynlighetsovervekt for at en del av disse oppdragene ville gått til Welltec. Partsrepresentant Billingham forklarte at Welltec var blant Schlumbergers konkurrenter, og markedsledende innenfor dette segmentet i Norge. Samtidig var det også andre konkurrenter på markedet, særlig for patent EP'238. Schlumberger kunne dessuten fortsatt utført oppdraget men brukt andre verktøy som ikke utgjør inngrep. Det er dermed ikke årsakssammenheng mellom patentinngrepet og inntekter fra alle 18 oppdrag. Uten mer konkrete holdepunkter, anslår retten etter dette at det er sannsynlighetsovervekt for at 50 % av oppdragene ville gått til Welltec.

Retten mener også at Welltecs beregning av tapet er beheftet med en flere usikkerhetsmomenter. For det første er det usikkert hvilke kostnader og inntekter som kan knyttes til akkurat bruk av inngrepsverktøy når det inngår som et element i et større oppdrag. For det andre er eventuelle uforutsette utgifter som for eksempel mislykkede testløp, ikke tatt med i beregningen. For det tredje forklarte partsrepresentant Billingham at de ikke hadde noen fortjeneste på verktøyet CWM. Det var fortsatt på teststadiet

Retten har vurdert om vederlag svarende til erstatning for skade kan gi et gunstigere resultat for Welltec, jf. patentloven § 58 første ledd første punktum bokstav b. Dette grunnlaget er imidlertid i stor grad beheftet med de samme usikkerhetsfaktorene som erstatning for sannsynlig inntektstap.

For så vidt gjelder bokstav a, er det imidlertid holdepunkter for hva som er en rimelig lisensavgift, jf. patentloven § 58 første ledd første punktum bokstav a. Innenfor mekanisk industri antas ofte at en vanlig lisensavgift ligger mellom 2 % og 10 % av omsetningsverdien, jf. Gyldendal Rettsdata: Kommentarer til Patentloven ved Are Stenvik note 317 (19. april 2024). Welltec har anført at rimelig lisensavgift skal settes til 25 % av omsetningen, noe som i denne saken utgjør ca. 10 millioner kroner. Retten ser imidlertid ikke at det er grunnlag for å sette lisensavgiften høyere enn 5 %, jf. tilsvarende betraktninger i LB-2022-180344. Idet verktøyene er patentbeskyttet, anser retten dem som tilstrekkelig unike.

Med utgangspunkt Welltecs beregning av tapet med skjønnsmessig fradrag for usikkerhet knyttet til beregningen, anslår retten det til ca. 20 millioner kroner. Rimelig lisensavgift på 5 % av inntektene utgjør 1 million kroner. Som følge av at retten har kommet til at Schlumberger har opptrådt grovt uaktsomt, dobles denne lisensavgiften, jf. patentloven § 58 annet ledd.

Welltec har krav på 2 million kroner i økonomisk kompensasjon for patentinngrepene.

8 *Er Welltec erstatningsansvarlig for Schlumbergers tap som følge av brudd på god forretningsskikk?*

8.1 *Rettslige utgangspunkter*

Krav på erstatning forutsetter et ansvarsgrunnlag, økonomisk tap og årsakssammenheng. Som grunnlag for kravet anfører Schlumberger brudd på generalklausulen om god forretningsskikk i markedsføringsloven § 25:

I næringsvirksomhet må det ikke foretas handling som strider mot god forretningsskikk næringsdrivende imellom.

Bruddet dreier seg om Welltecs kontakt med Schlumbergers kunder Equinor ASA og Aker BP ASA hvor det redegjøres for mistanken om forestående bruk av verktøy som gjør inngrep i Welltecs patenter EP'106 og EP'238.

Det rettslige utgangspunktet er prinsippet om ytringsfrihet, nedfelt i Grunnloven § 100, Den europeiske menneskerettskonvensjonen artikkel 10 og FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 19. Ytringsfrihet tilkommer både fysiske og juridiske personer.

Markedsføringslovens begrensninger i den kommersielle ytringsfriheten utgjør et inngrep i ytringsfriheten. Vernet er imidlertid svakere enn for spørsmål av allmenn interesse. Behovet for å beskytte næringsdrivende mot illojale handlinger, og sikre en sunn konkurranse, veier tyngre. Retten legger i det følgende til grunn at rammene nedfelt i markedsføringsloven § 25 også ligger innenfor inngrepsadgangen i ytringsfriheten. Noe annet er heller ikke påstått av partene.

8.2 *Den konkrete vurderingen*

Den omstridte pågangen overfor Equinor ASA og Aker BP ASA, dreier seg om to brev til Aker BP ASA og ett til Equinor ASA. Schlumberger mener varsling av flere aktører uten etterfølgende oppfølging, er brudd på god forretningsskikk. Varslene var dessuten ensidige og redegjorde ikke for Schlumbergers syn.

Det springende punkt er om denne adferden i næringslivet overskrider hva konkurrenter må tåle å bli utsatt for. Vurderingstemaet er utpreget skjønnsmessig, jf. HR-1998-41 (side 1322):

«God forretningsskikk» verner i likhet med de aktuelle spesialbestemmelsene om lojaliteten i næringslivet, og henviser til en alminnelig lojalitetsvurdering. Ved denne vurderingen kan både forhold av subjektiv karakter og de objektive kriteriene i saken være relevante.

En tvist om lovligheten av negativ omtale av konkurrenter ble vurdert av Næringslivets konkurranseutvalg for ni år siden. I enstemmig uttalelse 28. august 2017 (NKU-2017-5) tok utvalget utgangspunkt i at kontakt med mulige inngripere, under gitte forutsetninger, ikke bryter med god forretningsskikk:

En næringsdrivende som anser seg berettiget til immaterielle rettigheter og andre rettighetsposisjoner må i utgangspunktet ha anledning til å informere potensielle inngripere, slik som næringsdrivende kunder, om det påståtte rettighetsforholdet og en anført krenkelse uten at det i seg selv kan anses i strid med markedsføringsloven § 25 om god forretningsskikk næringsdrivende imellom. Dette må gjelde såfremt informasjonen er saklig og balansert, og anførselene ikke er åpenbart grunnløse. Dette må det også være anledning til selv om slike henvendelser kan ha betydning for konkurrenters eksisterende og fremtidige kontraktsforhold.

I den foreliggende saken kom imidlertid utvalget til at handlingen var i strid med god forretningsskikk under henvisning til pågangens karakter:

Det er imidlertid utvalgets syn at innklagede ikke over tid i markedet kan anføre en bestridt rettighetskrenkelse uten å ta skritt for å sørge for en rettslig avklaring. Det er derfor utvalgets syn at henvendelsen som ble rettet til sluttkunden Avinor 5 år etter at de samme anførsler var reist i 2011 var illojal og kritikkverdig. Henvendelsen til Avinor kan dessuten heller ikke ses som et ledd i en håndheving av rettighetene overfor Avinor, men har preg av nedsettende omtale av klager gjennom henvisning til «aktører som ikke honorer andres IP-rettigheter».

Etter rettens vurdering utgjør ikke Welltecs kontakt med henholdsvis Equinor ASA og Aker BP ASA, brudd på god forretningsskikk.

Ved denne vurderingen har retten tatt utgangspunkt i at kontakten ikke var grunnløs. Det vises til rettens konklusjon i denne dommen om at patentene EP'106 og EP'238 er gyldige, og at Schlumbergers verktøy CWM og iX kutter gjør inngrep. Riktignok har Schlumberger blitt frifunnet for inngrepspåstanden som gjelder verktøyet ADRM. Samtidig var dette noe Equinor ASA også selv kunne ta stilling til. Det er heller ikke sannsynliggjort at Welltec

ikke hadde saklig grunn til å anta at verktøyet ADRM gjorde inngrep da brevet ble sendt. Det ble først klart under saksforberedelsen. Inngrepspåstanden ble trukket i prosesskriv 24. november 2025.

Brevene til Equinor ASA og Aker BP ASA er nokså like. Fra brev 8. november 2024 til Equinor ASA hitsettes:

It has come to our knowledge that SLB (Schlumberger) will be offering and mobilizing its SLB ReSOLVE Family active debris removal for a job to be executed from AKOFS Seafarer within the next two weeks.

Please be informed that Welltec A/S is the proprietor of patent NO/EP 2 122 106, attached.

Claim 1 reads as follows: [...]

On 31 October 2024 we informed SLB that we believe their tool SLB ReSOLVE Family active debris removal tool infringes the patent and asked for a reply by 25 November 2024. We have not yet received a response. We trust that you are familiar with the offered SLB ReSOLVE Family active debris removal tool and will not take on any work or deliveries that will be infringing the patent.

For the sake of good order and transparency, SLB will be provided with a copy of this letter.

Etter sin ordlyd er brevene holdt i en nøktern tone og saklig begrunnet i nært forestående oppdrag. Kontradiksjon er sikret gjennom samtidig varsling til Schlumberger, og til kundene om dette.

Schlumberger har anført at disse kundene for god ordens skyld burde vært fulgt opp fra Welltecs side, for eksempel ved at beskyldning som gjelder verktøyet ADRM skulle vært trukket, eller vært holdt fortløpende orientert om utviklingen. Retten kan imidlertid ikke se at slik passivitet utgjør brudd på god forretningsskikk. Brevene informerte Equinor ASA og Aker BP ASA om mistanken om inngrep, og holdt Schlumberger orientert. Det er ikke usaklig å overlate nærmere avklaring til involverte kontraktsparter.

Schlumberger har også anført at det er brudd på god forretningsskikk at de ikke fikk svart Welltec før varsel ble sendt til Equinor ASA og Aker BP ASA. Vitnet Reimers mente Welltec ikke kunne spre dårlige nyheter om Schlumberger i Equinor-systemet uten å ha verifisert informasjonen.

Welltecs hastverk er imidlertid redegjort for innledningsvis i alle tre brevene, og med referanse til nært forestående bruk av verktøyene. Det var også full åpenhet ved at Schlumberger var kopimottaker.

Etter dette var ikke Welltecs pågang overfor Schlumbergers kunder Equinor ASA og Aker BP ASA i strid med god forretningsskikk. Det er følgelig ikke nødvendig for retten å drøfte om øvrige vilkår for erstatning er oppfylt.

Welltec er ikke erstatningsansvarlig for Schlumbergers tap som følge av brudd på god forretningsskikk.

9 Welltecs begjæring om midlertidig forføyning om forbud og forvaring

Welltec har fått medhold i at begge Stridspatentene er gyldige, og at Schlumbergers verktøy CWM og iX kutter gjør inngrep. Det kan imidlertid ta lang tid før saksforholdet blir rettskraftig avgjort. For å begrense skadevirkningene i mellomtiden, har Welltec begjært foregrepet iverksettelse av sanksjonene mot inngrep, jf. tvisteloven § 34-1 første ledd:

Midlertidig forføyning kan besluttes:

- a. når saksøktes adferd gjør det nødvendig med en midlertidig sikring av kravet fordi forfølgningen eller gjennomføringen av kravet ellers vil bli vesentlig vanskeliggjort, eller
- b. når det finnes nødvendig for å få en midlertidig ordning i et omtvistet rettsforhold for å avverge en vesentlig skade eller ulempe, eller for å hindre voldsomheter som saksøktes adferd gir grunn til å frykte for

Det er en forutsetning at kravet og sikringsgrunnen er sannsynliggjort, jf. tvisteloven § 34-2 første ledd:

Midlertidig forføyning kan bare besluttes dersom kravet det begjæres forføyning for og sikringsgrunnen er sannsynliggjort. Retten kan bestemme at saksøkeren som vilkår for ikrafttredelse og gjennomføring av forføyningen skal stille slik sikkerhet som retten fastsetter for mulig erstatning til saksøkte

Midlertidig forføyning må også være forholdsmessig, jf. tvisteloven § 34-2 annet ledd:

Midlertidig forføyning kan ikke besluttes dersom den skade eller ulempe som saksøkte blir påført står i åpenbart misforhold til den interesse saksøkeren har i at forføyning blir besluttet.

Retten har kommet til at Stridspatentene er gyldige og at verktøyene CWM og iX kutter gjør inngrep. Kravet som begjæres sikret, er dermed sannsynliggjort.

Spørsmålet er om det foreligger sikringsgrunn, jf. tvisteloven § 34-1 første ledd. Welltec frykter fremtidig økonomisk tap dersom Schlumberger fortsetter å bruke inngrepsverktøyene. Schlumberger bestrider hasteaspektet og mener at i så fall skulle begjæring vært satt frem samtidig med prosessvarselet i september 2024, altså 14 måneder tidligere.

Hovedregelen er at det foreligger sikringsgrunn når det er inngrep i industrielle rettigheter som patent, jf. Prop. 81L (2012-2013) punkt 9.5 side 63:

Departementet legger til grunn at det som regel vil foreligge sikringsgrunn etter tvisteloven § 34-1 første ledd bokstav a når det er sannsynliggjort at inngrep pågår eller har funnet sted. Ved forestående inngrep vil det i hvert fall foreligge sikringsgrunn etter tvisteloven § 34-1 første ledd bokstav a dersom vilkårene for å fastsette forbud mot forestående inngrep ved fullbyrdelsesdom er oppfylt. Også sikringsgrunnen i tvisteloven § 34-1 første ledd bokstav b kan etter omstendighetene gi grunnlag for å beslutte midlertidig forføyning ved inngrep og forestående inngrep i industrielle rettigheter.

Dette sluttet Borgarting lagmannsrett seg til i dom 22. oktober 2025 (LB-2025-155201)

Som det fremgår har lovgiver – i det som formelt sett er å anse som etterarbeider til de generelle reglene om sikringsgrunn – forutsatt at det som regel vil foreligge sikringsgrunn etter tvisteloven § 34-1 første ledd bokstav a når det foreligger inngrep i industrielle rettigheter. Også lagmannsretten tar utgangspunkt i dette. Rettighetshaveren har krav på at den immaterielle rettigheten respekteres. Muligheten for senere å kreve erstatning for inngrep i den industrielle rettigheten, innebærer derfor ikke i seg selv at det ikke foreligger sikringsgrunn.

At patentbeskyttelsen løp ut noen uker senere, ble ikke tillagt betydning:

At patentbeskyttelsen løper ut 5. november 2025, kan etter lagmannsrettens syn ikke medføre at det likevel ikke foreligger sikringsgrunn. Grünenthal har krav på at patentet respekteres i hele perioden, og ut fra Sandoz' atferd har Grünenthal behov for at dette sikres ved midlertidig forføyning. Lagmannsretten finner etter dette at et foreligger sikringsgrunn etter tvisteloven § 34-1 første ledd bokstav a.

Etter rettens syn er kravet til sikringsgrunn oppfylt etter begge alternativer i tvisteloven § 34-1 første ledd. Midlertidig forføyning er nødvendig for å beskytte Stridspatentene og hindre at Welltec påføres et betydelig økonomisk tap.

For det første vil det potensielt ta flere år før saksforholdet er rettskraftig avgjort. Retten kan ikke se at det er holdepunkter for at Schlumberger i mellomtiden vil slutte å bruke inngrepsverktøyene. Patent EP'106 har riktignok bare et par år igjen av patentbeskyttelsen, jf. patentloven § 40 første ledd. Patentet må likevel respekteres så lenge det opprettholdes.

For det andre viser rettens beregninger av erstatningskravet at mange usikkerhetsfaktorer leder til at det sannsynliggjorte omsetningstapet ikke kan settes så høyt, jf. også HR-2005-1857 avsnitt 33:

Viet Thai krever prinsipalt erstatning for sitt tap. Begge de tidligere instansene har pekt på at bevisene er meget usikre når det gjelder å anslå dette tapet. – Det er ofte vanskelig å føre bevis for omsetningstap, og det kan ikke stilles særlig strenge krav til Viet Thais dokumentasjon. Men prinsipielt må det være på det rene at det som skal dekkes, er tap som Viet Thai har hatt på grunn av forveksling av Royal Umbrella og Royal Pyramid som følge av Hongs etterlikning. Tingretten og lagmannsretten har ikke godtatt Viet Thais beregning av dette tapet til differansen mellom fortjenesten på salget av Royal Umbrella i 2001 og 2002. En rekke usikkerhetsfaktorer gjør at vurderingene må bli skjønnsmessige, og jeg har ikke sett grunnlag for å fravike den fastsettelsen som de tidligere instansene er kommet frem til.

Uansett bortfaller ikke sikringsgrunnen fordi det i ettertid er mulig å kreve erstatning.

For det tredje legger retten noe vekt på Schlumbergers krav om sikkerhetsstillelse på 50 millioner kroner pr inngrepsverktøy under henvisning til en forventning om betydelig økt etterspørsel i markedet. Dette er ikke nærmere underbygget, men taler uansett for at Welltec i så fall har et tilsvarende økende behov for midlertidig forføyning som begjært.

Retten er imidlertid ikke enig med Schlumberger i at Welltecs mulighet til å fremsette begjæring om midlertidig forføyning tidligere, innebærer at det ikke lenger er nødvendig. Etter en hovedforhandling er saken grundig opplyst, og det er fortsatt potensielt langt frem til rettskraftig avgjørelse av saksforholdet. Det er også prosessøkonomisk gunstig å behandle begjæring om midlertidig forføyning sammen med hovedkravet.

Siden retten har kommet til at både krav og sikringsgrunn er sannsynliggjort, «kan» midlertidig forføyning besluttes, jf. tvisteloven § 34-1 første ledd. Unntak herfra gjelder dersom det står i et «åpenbart misforhold» til saksøktes interesser, jf. forholdsmessighetsvurderingen i tvisteloven § 34-1 annet ledd. Dommerskjønnet etter disse to bestemmelsene vil i stor grad sammenfalle, jf. HR-2025-677 avsnitt 43.

Schlumberger har anført at et forbud før dommen er rettskraftig, er uforholdsmessig. Det haster ikke for Welltec og forbudet vil påføre Schlumberger store tap.

Retten er ikke enig i at et midlertidig forbud er en langt større ulempe for Schlumberger, enn fordelene for Welltec. Schlumberger er et av verdens største oljeservice-selskaper. På norsk sokkel er det hovedsakelig bare Welltec og Schlumberger som har slike verktøy og konkurrerer om de samme jobbene. Saken er derfor betydningsfull for begge parter. Schlumberger synes dessuten å ha andre verktøy som kan erstatte inngrepsverktøyene, eventuelt kan de inngå samarbeidsavtaler med Welltec.

Schlumberger har anslått tapet ved et forbud til minst 50 millioner kroner pr verktøy. Påstanden er udokumentert. Uansett eventuelt erstatningsgrunnlag og erstatningsutmåling, mener retten at sikkerhetsstillelse ikke er nødvendig i denne saken. Sikkerhet kan ikke settes høyere enn et sannsynlig erstatningsbeløp, jf. tvisteloven § 32-11. Welltec er utvilsomt søkegode og et mulig erstatningskravet antas å bli meget moderat. Det vises til utmåling av kompensasjon i denne saken, jf. punkt 7.3.

Retten har etter dette kommet til at det skal besluttet midlertidig forføyning.

Welltec har begjært at retten nedlegger forbud mot bruk av inngrepsverktøyene, jf. tvisteloven § 34-3 første ledd. Retten er enig i at det er nødvendig for å begrense skadevirkningene inntil saksforholdet er rettskraftig avgjort.

Welltec har imidlertid også begjært at inngrepsverktøyene tas i forvaring. Det er ikke oppgitt noen tredjeperson som kan oppbevare verktøyene, men namsmyndighetene er et alternativ. Når retten ikke er enig i dette kravet, skyldes det at behovet ikke er sannsynliggjort ved siden av kravet om forbud. Det har ikke vært ført bevis for at Schlumberger ikke vil etterkomme et forbud.

Som nevnt utløper vernetiden for patent EP'106 om ca to år og det er ikke opplagt at saksforholdet er rettskraftig avgjort innen den tid. Det kan imidlertid ikke føre til at midlertidig forføyning for dette kravet, er uforholdsmessig. På den annen side er det ikke grunnlag for et forbud som går utover patentets vernetid. For ordens skyld gjelder det også patent EP'238. Retten begrenser derfor slutningen slik at de midlertidige forføyningene tidsmessig begrenses til verneperiodens utløp, eller til saken er rettskraftig avgjort, beroende på hva som inntreffer først.

Welltecs begjæring om midlertidig forføyning om forbud mot bruk av inngrepsverktøyene, tas til følge.

10 Sakskostnader

Hovedregelen er at den parten som har vunnet saken, har krav på full erstatning for sine sakskostnader, jf. tvisteloven § 20-2 første ledd. Med «vunnet» menes å ha fått medhold fullt ut eller i det vesentligste, jf. tvisteloven § 20-2 annet ledd første punktum. Ved denne vurderingen skal det tas utgangspunkt i påstandene i stevningen og tilsvaret. Dette gjelder også i tilfeller hvor ett eller flere av kravene er reist som motsøksmål.

Welltec har i det alt vesentligste vunnet saken. Det gjelder både hovedsaken og forføyningssaken. Welltecs Stridspatenter er gyldige, og Schlumbergers verktøy CWM og iX kutter gjør inngrep. Det er etter dette av underordnet betydning at Schlumberger måtte fremsette et separat ugyldighetskrav, jf. patentloven § 61.

Riktignok har Schlumberger blitt frifunnet for påstand om at verktøyet ADRM gjør inngrep og for kravet om utlevering av inngrepsverktøyene, men det var på ingen måte her sakens tyngdepunkt lå. Welltec vant heller ikke frem med sitt høye erstatningskrav for inngrep. Det er likevel rettens vurdering at det sentrale spørsmålet var grunnlaget for beregning av kompensasjonen. Det vant Welltec idet selskapet fikk medhold i krav om dobbelt lisensavgift. Etter dette er det av mindre betydning at kompensasjonen ble satt under 5 % av erstatningskravet på 43 millioner kroner.

De har derfor i utgangspunktet krav på full erstatning for sine sakskostnader, jf. tvisteloven § 20-2. Det følger av tvisteloven § 20-2 tredje ledd at motparten helt eller delvis kan fritas for kostnadsansvaret dersom tungtveiende grunner gjør det rimelig. Retten har ikke vurdert saken som særlig tvilsom. Dommen er i sin helhet enstemmig. Partene tok ut stevning på samme dag og det er således ikke grunn til at en av dem kan bebreides at det kom til sak. Schlumberger er et av verdens største oljeserviceselskaper. Følgelig taler heller ikke styrkeforholdet for unntak fra lovens hovedregel om fordeling av sakskostnader.

Full erstatning for sakskostnader skal dekke alle partens nødvendige kostnader ved saken. Ved vurdering av kostnadene skal retten legge vekt på om det har vært rimelig å pådra dem, jf. tvisteloven § 20-5.

Welltec har fremlagt krav på til sammen 13 782 275 millioner kroner. Det er ikke krevd erstatning for merverdiavgift, noe Welltec som næringsdrivende har fradragsrett for. I tillegg kommer rettsgebyret på 43 362 kroner, basert på satsen da stevningen kom inn til Oslo tingrett.

Det er et meget høyt krav selv om hovedforhandlingen gikk over ni rettsdager. Samtidig har Schlumberger fremlagt et omtrent like stort krav. Det viser at saken har vært kompleks og reist en rekke spørsmål.

Av Welltecs krav er nesten halvparten advokatsalær. Samtidig er både timeantallet og sluttsummen lavere enn advokatutgiftene til Schlumberger. Retten mener det viser sakens omfang og har ingen merknader til denne delen av kravet.

Videre består kravet av ca. 2,5 millioner kroner til de sakkyndige vitnene Sangesland og Tønnessen. Det dekker både forberedelser, herunder arbeid med rapporten, og deltakelse under hovedforhandlingen. Saken er viktig for Welltec og sakens tyngdepunkt har dreid seg om Stridspatentene og inngrepsverktøyene. Retten mener derfor disse sakkyndiges bistand har vært nødvendig.

Welltec krever også dekket rådgivning fra Welltecs danske patentrådgivere, både i forberedelsene og under hovedforhandlingen, totalt ca. 3,7 millioner kroner. Etter rettens vurdering går dette kravet utover det som kan regnes som nødvendig. Saken skulle avgjøres etter norsk rett og Welltec hadde allerede tre norske advokater og to sakkyndige vitner Sangesland og Tønnessen. Retten reduserer derfor dette kravet til 1 million kroner.

Til sist kreves dekket ca. 1,6 millioner kroner i utgifter til i alt seks ansatte i Welltec. Kravet dekker tapt arbeidsfortjeneste og utgifter til reise og opphold. Den tapte arbeidsfortjenesten gjelder merarbeid som følge av rettssaken.

Hovedregelen er at en part ikke har krav på å få dekket sakskostnader for eget arbeid i en sak, jf. HR-2024-307 avsnitt 16. Det er bare aktuelt dersom arbeidet har vært «særlig omfattende» eller «ellers måtte ha vært utført av en prosessfullmektig eller annen fagkyndig hjelper», jf. tvisteloven § 20-5 første ledd tredje punktum. Retten legger til grunn at denne saken har vært «særlig omfattende» og viser til at den har reist komplekse spørsmål både av rettslig og teknisk karakter. Samtidig har Welltec vært bistått av to sakkyndige vitner, danske patentrådgivere, og tre prosessfullmektiger. Etter dette mener retten at rimelig godtgjøring for eget arbeid skjønnsmessig kan settes til 200 000 kroner.

Etter dette har retten kommet til at det samlede sakskostnadskravet fra Welltec, rimeligvis kan settes til 9 978 542 kroner. I tillegg kommer rettsgebyret på 43 362 kroner.

Partene er enige om at 5 % av sakskostnadene kan tilskrives arbeid med kravet om midlertidig forføyning. Welltec mener imidlertid at bare advokatsalær skal inngå i grunnlaget for prosentberegningen. Det er ikke retten enig i. Felles behandling av søksmålet og forføyningssaken er som nevnt prosessøkonomisk gunstig. De bygger på samme faglige vurderinger og har en nær, indre sammenheng. For øvrig er retten enig i at 5 % av sakskostnadskravet kan tilskrives forføyningssaken. Det vises til medgått tid til dette spørsmålet under saksforberedelsen og hovedforhandlingen. Sakskostnadskravet for forføyningssaken settes derfor til 501 095 kroner.

I utgangspunktet er partene ansvarlige overfor retten for utgiftene til de fagkyndige meddommerne med en halvdel hver, jf. rettsgebyrloven § 2. Men siden retten har kommet til at Schlumberger skal dekke Welltecs sakskostnader, omfatter det også utgiftene til de fagkyndige meddommerne. Utgiftene blir fastsatt i egen beslutning. Dette kommer i tillegg til idømte sakskostnader.

Dommen er enstemmig. Dommen er ikke avsagt innen lovens frist. Grunnen er sakens kompleksitet, ferieavvikling og andre arbeidsoppgaver.

DOMSSLUTNING

I søksmålet:

1. Welltec A/S og Welltec Oilfield Services (Norway) AS frifinnes for krav om å kjenne patent NO/EP 2122106 B1 ugyldig.
2. Welltec A/S og Welltec Oilfield Services (Norway) AS frifinnes for krav om å kjenne patent NO/EP 2530238 B3 ugyldig.
3. Schlumberger Norge AS forbys å tilvirke, utby, bringe i omsetning og anvende ReSOLVE milling active cleanout tool/CWM.
4. Schlumberger Norge AS forbys å tilvirke, utby, bringe i omsetning og anvende ReSolve iX/ SLB ReSOLVE iX tubing cutter.
5. Schlumberger Norge AS frifinnes for krav om å utlevere alle eksemplarer av ReSolve iX/ SLB ReSOLVE iX tubing cutter og ReSOLVE milling active cleanout tool/CWM til Welltec A/S.
6. Schlumberger Norge AS frifinnes for krav om forbud og erstatning for produkt SLB ReSOLVE Family active debris removal tool.
7. Schlumberger Norge AS dømmes til å betale 2 000 000 – tomillioner – kroner til Welltec A/S og Welltec Oilfield Services (Norway) AS.
8. Welltec A/S og Welltec Oilfield Services (Norway) AS frifinnes krav om forbud og erstatning for brudd på markedsføringsloven.
9. I sakskostnader betaler Schlumberger Norge AS 9 520 809 – nimillioner femhundreogtjuetusen åttehundreogni – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom til Welltec A/S og Welltec Oilfield Services (Norway) AS.

I forføyningssaken:

1. Schlumberger Norge AS forbys med umiddelbar virkning å tilvirke, utby, bringe i omsetning og anvende ReSolve iX/ SLB ReSOLVE iX tubing cutter så lenge patentvernet for patent NO/EP 2530238 B3 opprettholdes eller til saksforholdet er rettskraftig avgjort.
2. Schlumberger Norge AS forbys med umiddelbar virkning å tilvirke, utby, bringe i omsetning og anvende ReSOLVE milling active cleanout tool/CWM så lenge patentvernet for patent NO/EP 2122106 B1 opprettholdes eller til saksforholdet er rettskraftig avgjort.
3. Schlumberger Norge AS frifinnes for krav om at alle eksemplarer av ReSolve iX/ SLB ReSOLVE iX tubing cutter og ReSOLVE milling active cleanout tool/CWM umiddelbart tas i forvaring.
4. I sakskostnader betaler Schlumberger Norge AS 501 095 – femhundreogettusenogtittifem – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne dom til Welltec A/S og Welltec Oilfield Services (Norway) AS.

Retten hevet

Ingeborg Olebakken

Sigmund Stokka

Henrik Mikael Rode

Veiledning om anke i sivile saker vedlegges.

Dokument i samsvar med original
Anne Grete Kvalvik
saksbehandler

Veiledning om anke i sivile saker

I sivile saker er det reglene i tvisteloven kapitler 29 og 30 som gjelder for anke. Reglene for anke over dommer, anke over kjennelser og anke over beslutninger er litt ulike. Nedenfor finner du mer informasjon og veiledning om reglene.

Ankefrist og gebyr

Fristen for å anke er én måned fra den dagen avgjørelsen ble gjort kjent for deg, hvis ikke retten har fastsatt en annen frist. Disse periodene tas ikke med når fristen beregnes (rettsferie):

- fra og med siste lørdag før palmesøndag til og med annen påskedag
- fra og med 1. juli til og med 15. august
- fra og med 24. desember til og med 3. januar

Den som anker, må betale behandlingsgebyr. Du kan få mer informasjon om gebyret fra den domstolen som har behandlet saken.

Hva må ankeerklæringen inneholde?

I ankeerklæringen må du nevne

- hvilken avgjørelse du anker
- hvilken domstol du anker til
- navn og adresse på parter, stedfortredere og prosessfullmektiger
- hva du mener er feil med den avgjørelsen som er tatt
- den faktiske og rettslige begrunnelsen for at det foreligger feil
- hvilke nye fakta, bevis eller rettslige begrunnelser du vil legge fram
- om anken gjelder hele avgjørelsen eller bare deler av den
- det kravet ankesaken gjelder, og hvilket resultat du krever
- grunnlaget for at retten kan behandle anken, dersom det har vært tvil om det
- hvordan du mener at anken skal behandles videre f.eks. om det bør være muntlig behandling i rettsmøte, skriftlig behandling og/eller rettsmekling.

Hvis du vil anke en tingrettsdom til lagmannsretten

Dommer fra tingretten kan ankes til lagmannsretten. Du kan anke en dom hvis du mener det er

- feil i de faktiske forholdene som retten har beskrevet i dommen
- feil i rettsanvendelsen (at loven er tolket feil)
- feil i saksbehandlingen

Hvis du ønsker å anke, må du sende en skriftlig ankeerklæring til den tingretten som har behandlet saken. Hvis du fører saken selv uten advokat, kan du møte opp i tingretten og anke muntlig. Retten kan tillate at også prosessfullmektiger som ikke er advokater, anker muntlig.

Det er vanligvis en muntlig forhandling i lagmannsretten som avgjør en anke over en dom. I ankebehandlingen skal lagmannsretten konsentrere seg om de delene av tingrettens avgjørelse som er omtvistet, og som det er knyttet tvil til.

Lagmannsretten kan nekte å behandle en anke hvis den kommer til at det er klar overvekt av sannsynlighet for at dommen fra tingretten ikke vil bli endret. I tillegg kan retten nekte å behandle noen krav eller ankegrunner, selv om resten av anken blir behandlet.

Retten til å anke er begrenset i saker som gjelder formuesverdi under 250 000 kroner

Hvis anken gjelder en formuesverdi under 250 000 kroner, kreves det samtykke fra lagmannsretten for at anken skal kunne bli behandlet.

Når lagmannsretten vurderer om den skal gi samtykke, legger den vekt på

- sakens karakter
- partenes behov for å få saken prøvd på nytt
- om det ser ut til å være svakheter ved den avgjørelsen som er anket, eller ved behandlingen av saken

Hvis du vil anke en tingretts kjennelse eller beslutning til lagmannsretten

En *kjennelse* kan du som hovedregel anke på grunn av

- feil i de faktiske forholdene som retten har beskrevet i kjennelsen
- feil i rettsanvendelsen (at loven er tolket feil)
- feil i saksbehandlingen

Kjennelser som gjelder saksbehandlingen, og som er tatt på bakgrunn av skjønn, kan bare ankes dersom du mener at skjønnsutøvelsen er uforsvarlig eller klart urimelig.

En *beslutning* kan du bare anke hvis du mener

- at retten ikke hadde rett til å ta denne typen avgjørelse på det lovgrunnlaget, eller
- at avgjørelsen åpenbart er uforsvarlig eller urimelig

Hvis tingretten har avsagt dom i saken, kan tingrettens avgjørelser om saksbehandlingen ikke ankes særskilt. Da kan dommen isteden ankes på grunnlag av feil i saksbehandlingen.

Kjennelser og beslutninger anker du til den tingretten som har avsagt avgjørelsen. Anken avgjøres normalt ved kjennelse etter skriftlig behandling i lagmannsretten.

Hvis du vil anke lagmannsrettens avgjørelse til Høyesterett

Høyesterett er ankeinstans for lagmannsrettens avgjørelser.

Anke til Høyesterett over *dommer* krever alltid samtykke fra Høyesteretts ankeutvalg. Samtykke gis bare når anken gjelder spørsmål som har betydning utover den aktuelle saken, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken behandlet av Høyesterett. Anke over dommer avgjøres normalt etter muntlig forhandling.

Høyesteretts ankeutvalg kan nekte å ta anker over *kjennelser* og *beslutninger* til behandling dersom anken ikke reiser spørsmål av betydning utover den aktuelle saken, og heller ikke andre hensyn taler for at anken bør prøves. Anken kan også nektes fremmet dersom den reiser omfattende bevisspørsmål.

Når en anke over kjennelser og beslutninger i tingretten er avgjort ved kjennelse i lagmannsretten, kan avgjørelsen som hovedregel ikke ankes videre til Høyesterett.

Anke over lagmannsrettens kjennelser og beslutninger avgjøres normalt etter skriftlig behandling i Høyesteretts ankeutvalg.